

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

H

BIBLI
A CA
CARO

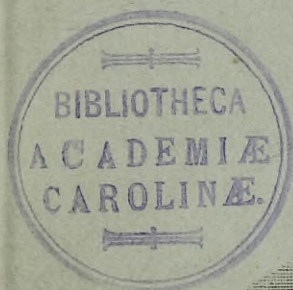
*Fitt.
Lr.*

HALLINGS ANNA

BERÄTTELSE UR FOLKLIFVET

AF

AUGUST BONDESON.

STOCKHOLM
FR. SKOGLUNDS FÖRLAG.

Pris: 80 öre.

THE [illegible]

[illegible]

HALLINGS ANNA

BERÄTTELSE UR FOLKLIFVET

AF

AUGUST BONDESON.

STOCKHOLM
FR. SKOGLUNDS FÖRLAG.

ANNA SÖLLA

STOCKHOLM

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1883.

»Trideli radeli häj fallala!
För lullan lullan lulula läj!
Trideli radeli häj fallala!
För tralla ladeledi häj fallala!»

Så lät där midt i den dallrande sommar-
värmens borta på Glimminge mosse. Men
i andra ögonblicket skreks:

»Hasch, ert rackarefölje!»

Hallings Anna låg ute med byns gäss.
Och medan hon hoppade och sjöng, hade gäs-
sen passat på och smitit in i hafreåkern där
borta i mossalagget.

Anna flög härs och tvärs och haschade och
fäktade, och gässen flaksade och vaggade och
skreko och pepo. Och så stod det af i hvä-
sande fart öfver tufvor och pölar långt in i
mossen.

Där satte Anna sig på kanten af en torf-mossagraf, med benen pulsande nere i det bruna vattnet. Och så nappade hon säf och flätade stolar och trallade undan för undan.

Det var gry i den ungen. Men så hade hon också godt att bräs på. För båtsman Halling var hennes far, och det var den värste ryss till båtsman, de hade haft i hela Nordhalland. Han hade slitit fler daggar än tio andra och i arresten där nere i Karlskrona hade han räknat fler dagar än ute på böljan den blå. Ja, han var som en vildkatt och kunde aldrig låta bli att knabbas och slåss. Men så happade han i hastigheten till att doppa en flaggskeppare i sjön, och då blef det slut på hans båtsmanskap. Nu gick han där hemma i bygden och hjälpte folk med dikning och tröske, och när han så kunde, låg han borta på gästgifvaregården och söp och lefde rackare. Kvinnan hans dog, medan han ännu hade båtsmantorpet. Sen lefde han fri som fågeln, och hans enda dotter fingo andra ta hand om. Och folket i Jutagård tyckte, det var synd om dägan, att hon skulle drifva ur stuga och i stuga, så de läto henne bli gäsapiga, när hon var så stor, så hon kunde duga till det. Och nu vaktade Anna alla byns gäss. Hon var tio år och stor och stark och seg och brunhärdad. Ja, hon tog ryggtag med hvilken som helst af bypoj-

karne och trask dem i backen, så det skvalpade efter det. Och så frimodig och glad var hon, som om hon hade kunnat kalla själfve patronen på Kalfås för pappa.

Medan Anna satt här, kom en halfvuksen pojke, springande öfver mossen. Och när han var rätt bakom henne, slog han armarne om hennes hals och tjoade till, så det skallade långt borta i Glimminge åsar.

Anna väckte till och tittade sig om.

»God dag, Anna Gåsapiga!»

»Tack för det, Hans Fädräng!»

»Tvi den onde, att dras med usla gäss, då är det annat att ha riktigt få att vakta.»

»Mina gäss ä' värre att vakta än ditt få.»

»Dina gäss kesa inte.»

»Dina stutar flyga inte.»

»Hvarför är du så granner i dag, Hans?»
sporde Anna och gjorde slut på kifvet.

»Jag har fått lof att gå hem till mor.»

»Men kors! Hvad är det med dig? Ditt öga är ju både rödt och gult och blått. De ha la aldrig gett dig stryk och kört hem dig.»

»Å, jag aktar mig allt för stryk och för att bli hemkörd med.»

»Ja, men galet är det, för titta, du har ju flytteknyttet med dig.»

»Nej, du, det är allt annat än flyttesaker i det, du.»

»Hvad är det då?»

»Godt, godt hem till mor, du.»

»Hvem har du fått det af då?»

»Af hennes nåd, du.»

»Hvarför fick du det?»

»För jag är snäll, du. Men det är la bäst, jag talar om alltihop, eljes så blir det ett evigt frågande.»

Nu blef Anna storögd och glömde för ett ögonblick att pulsa i vattnet.

Hans satte sig på en tufva straks i jämte hänne.

»Jo, du», sade han, »det var på det viset, så jag satt borta i stickorna på vedkassen, du, och gjorde en klafve till Blombärg, för den tycker jag mer om än alla de andra, den store ängelske tjurkalfven, du. Så kom lilla Malla, patronens dotter, du, bort till mig. Du skall tro, det är en liten riktig mamsäll den, du, och inte en sådan en tossa som du, du. Hon har så fina kläder, så de riktigt blänka, du, och en liten gul hatt på hufvudet, du, och fina blankskinnskänger på fötterna, du.»

»Men jag tör ta en stor svart snigel i näfven, det tör inte hon, du!» tyckte Anna och trutade smått.

»Det vill hon inte håller, du, för hon har alltid bara granna roelullor i händerna, hon, du. Så frågte hon mig, hvad det skulle bli,

det som jag höll på med och gjorde, och då sade jag, det skulle bli en klafve. Men har du någonsin hört så galet, hon är lika så gammal som du, men hon visste inte, hvad en klafve är!»

Nu skrattade Anna, så tårarna runno, och Hans högskrattade, han med.

Långt om länge så tog han vid igen:

»Då sade jag, att det var en sådan, som en sätter om halsen på fä, och så fick hon följa med i fähuset, och där viste jag henne klafvarna på kreaturen. Då ville hon tvunget, att jag skulle göra en klafve till hennes lilla hundaracka. — Vet du, det är ett litet ynkeligt kräk, hon är inte så stor som mors katt en gång. Tacka vill jag då Vallätt, fähunden min, det är hund, som tutar; han är inte rädd för att ta ett tag med vargen, han, och gud nåde den, som rör mig, när han är med. — Och det gick som en dans att vulna till en sådan liten klafvakrympling, och jag skrapade honom och gned honom, så han riktigt sken, du. Och när jag då knäppte honom om halsen på hundarackan, så hoppade lilla Malla högt i luften — och har du hört så galet — hon kysste hunden!»

»Tvi svinen!» tyckte Anna och slog rynkor på näsan.

»Ja», sade Hans, »goda vänner ä' Vallätt

och jag, men kysser honom, det gör jag då, ta mig dalen, inte. — Sen sprang lilla Malla upp till mor sin, hennes nåd, kan veta, och viste sin klafve. Och hennes nåd skickade henne ner till mig med kakor; men de voro så illa små. Eljes så voro de mäst så goda som råmjölkaringarna, som mor brukar ge oss hvar sin, du mins, när kon hemma har kalvfat. Och så hade hon en päng till mig. Titta här!»

Därmed så drog han upp en hvit säksskilling ur västlomman och viste honom för Anna. Hon tittade och tittade på den rare pängen och hon fick till och med ta honom i näfven. Den som har en sådan päng, han är allt bra rik, tänkte hon.

»Jag blef så glad, så jag visste inte, hvad jag skulle ta mig till,» sade Hans. »Ja, det var inte långt ifrån, att jag hade tagit och kysst henne, så god var jag på henne. Men så kom jag ihåg, att hon hade kysst hundarackan — tvi! Men du kan inte tro, sådan en liten gran-ner mun, hon har, du. Det är annat än en sådan trut som din, du, Anna.»

»Hon kan inte sticka in hela grötaskeden i sin, men det kan jag, du!» tyckte Anna på sitt vis.

»Det bryr hon sig inte häller om, du, för hon äter bara sockerkonfekt och kakor, hon, du», sade Hans. »Men så var det där på

härregården. Lilla Malla var så upp i det med klafvar, så hon ville, jag skulle göra en till henne själf med. Och så tog jag Ryktare-Bängtens ekekäpp och skulle kröka den. Men som jag krökte, så for han upp och smätte till mig rätt i ögat, så jag såg sju solar och sju och sjutti stjärnor på en gång. Skrek gjorde jag inte, för det skämdes jag för, men jag höll anden och hoppade på ett ben rundt omkring på gården och höll näfvarna för ögat. Men den, som skrek, det var lilla Malla; hon hoppade efter mig och skrek, och hundarackan hoppade efter och skrek, hon med. Och både patronen och hannes nåd kommo nerspringande och skulle se, hvad som stod på, och de ynkade mig, så det var rent förskräckligt, och de voro så innerligt glada, för det inte var lilla Malla, som hade fått smällen. Sen så har lilla Malla varit nere hos mig nästan hvarenda dag. Och i dag så fick jag lof att gå hem, och lilla Malla fick ge mig allt detta rara, som jag skall ha hem till mor.»

Anna satt tyst och begrundande. Hon hade aldrig hört någonting så storaktigt förr. Hans växte, han blef så stor, så stor för henne. Men det var inte fritt, än hon kände sig likasom afundsjuk på den där lilla Malla.

»Tror du inte, jag kan ge dig någonting lika så godt, jag?» sade hon hastigt.

Hans, han bara såg på henne och riste smått på hufvudet.

Då drog Anna upp sin hoplagda vakte-smörgås ur lomman och klente allt smöret på den ena halfvan och räckte den åt Hans.

»Jag har fått min tjärnegås i dag, skall du veta», sade hon och gjorde en knyck på nacken.

»Så godt får jag hvar dag», sade Hans, i det samma han tog biten.

Nu sprang Hallings Anna upp. Hans högg tag i henne. Men Anna vände sig om och tog Hans i kragen och slängde honom bort emällan tufvorna.

»Hur bra du har det och hur bra den därna lilla Malla är, så rår jag på er likaväl, bägge två!»

Och så for hon af som en vind efter gäsen, som hade hunnit bort i hafren igen, medan Hans talade om sin stora lycka.

De hade fått sig en ny kyrkoherde i Glimminge. Han hette Stålbom, och folk sade, att han varit skolepräst förut och att han skulle vara en sträng och själfrädig härre. Men det hade han inte just visat här ännu. Och säkert var, att maken till prädikant tyckte glimminge-

borna sig aldrig ha hört. Han hade ett sådant rart målföre. När han lät lagens åskor dåna igenom kyrkan, så skalf till och med den gamle lomhörde sockenpojken, som alltid förr hade brukat lura till under prädikan. Och örta-kvastar och käringaris och kryddor och snus voro numera onödiga ting. Och som han läste upp kungörelserna! En kunde rent af ha lust att gå i kyrkan bara för att höra på dem. Och lika sträng var han i sitt lefverne som i sin lära. Kvinnorna sågo upp till honom som till ett högre väsen, och karlarne tyckte, det var en präst till heders. Men så inträffade någonting, som hastigt stämde om sinnena.

»Den nye prästen skall ha fram både gamla och unga till att läsa på husförhören.»

Denna nyhet utbasunades åt socknens alla kanter och ställde till stor förargelse, för sådant hade aldrig gamle prosten fordrat på. De gamle borde la kunna få vara i fred.

Gubbarne knorrade högljudt, men läste ändå. Kvinnorna nyttjade både mutor och karbasen för att få ungarna till att läsa sin frågebok med besked, och de själfva lifvade upp gamla minnen under tiden. Glimminge hade ännu ingen ordnad skola.

Hvart en kom, inne och ute, möttes en af ett entonigt »tamtelutilutilamti tamtelutilutilamti» ur gamle ärkebiskop Lindbloms katekes,

alltifrån: »Första hufvudstycket. — Tio Guds bud», eller om det skulle vara riktigt noga: »Doktor Mårten Luther föddes i Eisleben, ända till: »När en människa af tio guds bud eller lagen — —» ja, ända ner till sista ordet i S:t Athanasii Symbolum.

Husförhöret med första roten skulle i år hållas i Jutagård. Och där var nu en uppståndelse. Där bakades och bryggades och tjärnades och skurades och rustades på alla upp-tänkliga vis; för det skulle hvar man veta, att mor i Jutagård inte var sämst till att göra husförhörsgille.

Mjölkabärskor ifrån nabolaget kommo och gingo, och kaffekitteln puttrade jämt. Ola Jute själf var i staden efter ett helt ankar brännevin och fem skålpund af hvarterdera slaget — kaffe och socker, kan tro.

Dagen var inne. Ola stod ute på förstubron och snackade med de kommande. Mor Greta for ut och in som en väfspoel, Neta Gustafva, endadottern, följde modern som lammet följer söan och skulle hjälpa till både i tid och i otid. Hallings Anna stod hos pigan ute i köket och skötte om grytorna.

I det gamla mörka häbbaret samlades folket. Där var insatt både bänkar och stolar; men först när alla kistor och sängar voro ända

till trängsel upptagna, först då kommo bänkarna och stolarna till nytta.

Alla hade tagit på sig det finaste de ägde. Bara båtsman Halling stod där med trasiga byxor och träskor, men han ägde heller inte något bättre att ta på sig. Och lika frimodig var han ändå. Sven i Hålan, Hans' far, Hans, modern och yngsta systemen voro uppkrupna på samma kista. Hans hade fått en omsydd kuskrock med blanka knappar af härrskapet. Han hade knäppt allå knapparne, för de skulle synas riktigt, och han satt där och var en sådan gosse så. Härrskapet syntes inte till; de hade la inte här att göra, för de kunde nog sin bok.

»Skall du läsa i dag, Halling?» sade Sven i Hålan och drog på munnen.

»Ja, och det så prästen skall höra det igenom bägge öronen. Sådan skolpojke skall han inte ha hört så nyss», mente Halling.

»Jaja», mente Ola Jute, som stod i dörren och hörde på, »akta dig för spanska röret, Halling!»

»Jag vet la, hvad jag gör i det — kom mans! Jag skall lära honom takten, jag», tyckte båtsmannen, i det han neg och knöt näfvarna

Gubbarne grinade och nickade godt för stånd.

Ola ville sagt så mycket som:

»Stor i — —»

Men det fick han inte tid till för Hallingen.

»Du känner la mig eller hvad?» tyckte Halling.

I det samma hördes en körande ute på gården.

Kyrkoherden steg in, hög och allvarlig. Han nickade nådigt åt det stående folket. Och så slog han sig ner i den gamle karmastolen vid bordet längst framme vid häbbersfönstret. Klockaren satte sig på en stol i jämte.

Förhöret började. Matlag efter matlag prövades i sina stycken. Gubbarne stapplade och svettades, det var längesen de voro med i den dusten. Prästen gaf dem grundfrågor, det gick inte stort bättre för det. Men morerna och ungarna, de körde i väg med sina stycken, så det riktigt sångrade ända ut i förstun.

Sven i Hålan och hans folk hade varit framme. Hans kunde ända till det tredje hufvudstycket borta i boken och redde sig duktigt. Och nu var han så styf som en pinne i den nye rocken.

Men hans ära skulle fördunklas, ja, rent glömmas för en annans. I den främsta sängen satt änkan Lena på Krontorpet med sin lille Johannes i knät.

Johannes kallades fram. Kyrkoherden frågade, hvad han hade läst.

»Hela boken», svarade Johannes med själfkänsla och satte ut underläppen mer än vanligt och plirade med de sneddragna ögonen.

Kyrkoherden nickade belåtet. Och så frågade han:

»Kan du slutligen säga mig, huru en människa bör, i sin kristendomsöfning, rätt använda dessa fäm hufvudstycken?»

Och nu lät det, som när hållhaken släpper i en gammal moraklocka och lodet fritt får dra trissorerna:

»När en människa, af tio guds bud — —
— nådeligen förläne!»

Kyrkoherden klappade lille Johannes på hufvudet.

»Det var bra, min gosse. Fortsätt så och du kan blifva din församling till stor nytta och glädje.»

Johannes gick tillbaka till modern och titade sig omkring med segersälla ögon. Och mor Lena grät af glädje, när hon åter lyfte honom upp i sitt knä. Men många ögon glodde afundsjukt dit bort i sängen. Och Helena på Högaslätt hviskade till sin granne, Petternilla i Ledhuset:

»Det var inte mycket att tacka för. Hon har ju aldrig gjort annat än präckat för pojken. Och hur många hundra sockerbitar, det

har kostat, det syns på de svarte gaddarna — pojkakräket har ju inte en hel tand i munnen.»

Nu roptes båtsman Halling fram till slut.

»Jag har glömt boken — hemma», sade Hallingen och glodde prästen stint i ögonen.

Kyrkoherden låtsade ej, att han märkte det utmanande i båtsmannens opåkallade bekännelse.

»Hvad hafva vi fått för syndens skull?» frågade han.

»Prästen», svarade Halling tvärt.

Kyrkoherden rätade hastigt upp ryggen och blef mörk i synen. Men han lade band på sina känslor och sade:

»Jaha, det var rätt svaradt. Prästen har blifvit kallad att värka för syndens bestraffande och syndarens frälsning.»

Sen frågade han!

»Af hvilken stam voro prästerna i gamla testamentet?»

»De voro af samma stam som nu. De voro snåla, de åto det feta och drucko det söta, som åt gudomen offradt var», sade Halling med ljudelig stämma.

Det var mer än kyrkoherden kunde tåla.

»Leden ut karlen, han är hädisk!» ropte han.

»Gammalt folk svarar, som gammalt folk tänker», sade Hallingen. »Adjö med oss! Själf har jag kommit hit och själf kan jag gå härifrån.»

Och därmed gick han sin väg och gaf Ola Jute en betydelsefull nick.

Morerna riste på hufvudet åt en så stor syndare, och barnen voro riktigt rädda för Hallingen. Men gubbarne kunde inte låta bli att klippa smått med ögonen och nicka åt hvarandra. Hallingen var karl för sin hatt, fast han bara hade en gammal utsliten hätta.

Kyrkoherden framtog sin näsduk och torcade svetten af den höga pannan. Och så kallade han på dottern Anna.

Inte var detta den griska Anna Gåsapiga, som nu släpade sig fram. Denna Annan skalf i alla leder, och hon stod där så röd och så skammande, som om hon gjort allt ondt i världen.

»Kan du läsa?» sporde prästen, så mildt han kunde.

Anna fick ej fram ett ord. Läpparne arbetade, men rösten svek henne.

»Svara!» manade prästen.

»Ja!» framstönade Anna med stor möda.

»Sjätte bönen?»

Anna teg, bröstet arbetade våldsamt, och ögonen fylldes med tårar.

Prästen satt tyst en stund. Så gjorde han en rörelse med handen, att hon fick gå.

»Stackars barn!» sade han. »Fädernas synd faller tungt uppå barnen allt intill tredje och fjärde led, dem som mig hata.»

Det svartnade för Annas ögon. Bröstat klämdes i hop. Hon ville svara, hon hade ju läst så ärligt för att kunna stå med heder inför sina jämnåriga; men ack, hon förmådde ej prätta fram ett enda ord. Nu vacklade hon bort till vrån vid dörren, där stannade hon, hon kom sig ej ens för att gå ut och skämmas.

Därmed var det slut på husförhöret. Kyrkoherden talade om den tilltagande ondskan och den arge djäfvulens frestelser och bad i bönen gud nådeligen bevara hans församling ifrån ondo. Klockaren tog upp en psalm, hvari församlingen instämde med lättade hjärtan.

Nu kom sockret på malörten — husförhörsgillet. När folket gick ur häbbaret och in i stugan för att ta i tu med kalaset, så tittade alla på Hallingens eländiga dotter. Somliga ömkade henne och dessa voro de flästa, men somliga ruskade på hufvudet och mente, att äppet faller ej långt ifrån trädet. Den lille snälle Johannes pekade på henne och satte ut underläppen och så tittade han på modern, och hon klappade honom. Hans gick förbi och ville inte se ditåt, där Anna stod. Men när han var kommen väl förbi, så kunde han inte låta bli att se sig tillbaka. Då mötte hans ögon hennes. Så hade hon aldrig förr sett på honom. Han ville nästan gå bort och trösta henne. Men det gjorde han inte ändå.

Det var midsommar och det var nu på älfte året, sen det stora husförhöret hölls i Jutagård.

På den vida planen i Kalfås' park spratt det af lif och lust. Majstången stod där, kringlindad med papper och bockablad, och minst tjugo kransar svajade nerom flöjeln. Och Skräddare-Jöns skötte fiolen, så det gnisslade efter det, och Olle Smed tutade i klarinett, och Sockertoppens pojke slog på skarpskytte-trumman. Patronen ställde till folkfäst i dag, han bjöd på fri traktering — ju fler som ville komma, desto kärare för honom, så hade han själf kungjort. Och många voro gästerna, unga och gamla ifrån hela omnäjden; det riktigt myrlade i parken. Men så kunde han ock ha skäl till att visa sig i dag, patronen; ty i dag firades hans enda barns, mamsäll Malvina Bovéns trolofning med majoren, välborne härren Claës Stålhielm. Adligt blod i släkten hade ju alltid varit patron Bovéns önskningsmål.

Borta vid bordet med dricksvarorna hördes en ilsken röst:

»Om jag mins, hur mässevinet smakte!
Jag skall ge dig för mässevin, din vattlagde
sillamjölke, din —»

Det var båtsman Halling, som hade kommit i tagen.

Men nu blef där litet lugnare, vederdelomannen flydde.

Och vederdelomannen var ingen mer eller mindre än änkan Lenas Johannes på Krontorpet, fast nu var det inte längre Johannes på Krontorpet. Prästen hade först gjort honom till småskollärare hemma i socknen, och då hette han efter farsnamnet Pehrsson och Johan Pehrsson, och den blef inte väl liden, som inte kallade honom Pehrsson. Nu bekostade prästen hans studier vid Göteborgs seminarium, och där gick det inte an att heta Pehrsson. Ett helt år funderade han på ett passligare namn. Först tänkte han på hemsocknen, Glimminge: Glimmán, — ell, — én, — ér, — bergh, — borg — gren, — quisth, — skog, — ström och så på hemmet, Krontorpet: Chronán, — ell, — én, — ér, — bergh, — borg, — gren, — quisth — alla dessa voro genomgångna både i tanken och på papperet, men de befunnos alla otillfredsställande. Så kom det då till slut — Chronsough blef det. Och seminaristen John Chronsough, i blå mössa med gul kokard, var det, som genom ett förfluget yttrande satt gamle Hallingen i eld och lågor.

Nu hade båtsmannen fått korn på honom igen.

»Jaså, där är du, din utskjutne, sönder-

sprängde fan! Vill du inte fråga en gång till, om — —»

»Här skall du lefva som folk, Halling, och inte som ett svin. Och låt skolemästaren vara i fred!» tyckte Ola Jute, som stod där i jämte och såg på god lust. »Det veta vi la allehop, att du blef satt ifrån nattvarden. Och det kan du la tåla att höra med för alla de supar, du har fått, för du svarte prästen så regält på det därna husförhöret.»

»Ja, men inte skall den därne blåkullastudenten sticka mig i näsan med det», sade Hallingen, betydligt bättre till lynnes genom Olas antydning om de regäla svaren. »Och», tyckte han och hoppade rätt upp och ner, »det ger jag mig då så många på, som få rum häremällan och Karlskrona, att jag skall kunna lära både skolemästareflabben och prästarackaren både till att hoppa maksyss och dansa melevett, om jag vill, förstån I. Det säger både jag och Nils Halling med.»

Kring majstången gick dansen med kraft och lust. Polkettan kunde då sätta lif i, om det så var en gammal trädstock. Många dansade bra, men Sven på Lyngen, han var själv dansmästaren. Han hade tagen riktigt inne. Han kunde både niga och hoppa och sprätta och sno, han var kropp till att slänga benen högt upp på ryggen och i kors, ja hurr om

häj, hur han ville. Och ändå kunde det aldrig komma i fråga, att han föll ur takten. Den ena stunden sköt han rygg som en utter, den andra sträckte han på sig och blef så rak som en spira. En riktig vildbasare var han, Sven, och gammalt folk riste på hufvudet åt honom; men dagerna, de gjorde inte så, de ända refvos om honom. Nu dansade han med en af de grannaste och rikaste hemmadöttrarna i hela socknen, Fläbbens Nilla i Boarp.

Svetten dröp af Sven och han flämtade som en utsprungnen hund, när han äntligen höll upp. Nilla kunde knappt dra anden till sig, men hon grinade godt ändå.

»Jag tänkte — jag — skulle tröttkört dig — men det hade la varit synd», sade Sven.

»Tänk — tänkte du!» flåsade Nilla.

»Dansa med Hallings Anna, hon tröttkör dig, om hon vill», sade Jätta i Pikssjö till Sven.

»Jag ger båtmannens däga den onde», tyckte Sven.

»Jaja, det gör du la bäst i, det», mente Jätta. »Du mins la, hur det gick, när du skulle ta kyssen af hånne med pock där på slottölet i Jutagård!»

»Hi, hi, hi!» fnittrades där ibland flickorna.

»Var det den gången, du kom på hufvudet i dyngepölen där på gården, Sven?» tyckte Petter i Bobärg.

»Ja ger skam Hallingens högfärdiga tiggedäga!» sade Sven och var arg.

»Så säger du la, för hon inte springer efter dig, hon som de andra», tyckte gamle Kristen i Pikssjö.

»Det var skamligt sagdt af dig, Sven!» sade Sofia på Högaslätt, som just nu kom ur dansen och fick höra, hur Sven fräste till. »Anna är den likaste dägan i hele byn, det skall jag säga dig.»

»Ja, likast, om hufvudet vore af jäms efter armhålorna», sade Sven på Lyngen och gick sin väg.

»Det är konstigt med Anna. Hairarna vilja inte vid hånne», sade Nilla i Boarp till Sofia på Högaslätt; hon skulle, kan veta, hitta på något till försvar för Svens flabbiga utbrott imot Hallings Anna.»

»Sådana horsagökar som den, som nu gick, tror jag inte Anna vill vid häller. Tvi! — Stackars Anna, hon har fått slita ondt och haft mothugg för faderns skull, allt ifrån det hon var liten.»

»Men därför skall hon la inte vara högfärdig, och det tycker folk, att hon är», sade Nilla, halft ond för den där horsagökens skull.

»Anna håller sig på sin kant», mente Sofia. »Och sätter hon ingen tid på sig själf, så är det la inte många andra, som ha vett till det.

Och det skall jag säga dig, Nilla: Anna är en daga, som vet både hvad hon vill och hvad hon gör.»

»Ja, han har la så vetat, båtsmannen med, men han har aldrig velat och aldrig gjort annat än skamstyg», sade Nilla och vände sig bort ifrån Sofia.

Seminaristen Chronsough gick, så styf i nacken, rundt om dansringen och mönstrade flickorna. Där stod Hallings Anna. Det var en daga, det — röd som en midsommarsros och trind som en kålrot, stod hon där så frimodig som det goda samvetet själf. Men det såg inte skollärareämnet, han hvarken såg eller ville se hånne — grobianen Hallings styfsinta troll till dotter. Nu kom han och bugade sig för Nilla i Boarp.

»Får jag ha den äran?»

Nilla räckte honom handen, men han tog hånnes arm i sin och så promenerade han med hånne fram till dansringen. De sväfvade ut sirligt och fint, ty seminaristen Chronsough kunde föra en dam med smak.

»Han har blifvit så finer på det, hur skall jag nu kalla honom — Johannes på Krontorpet, jag menar», sade Sofia på Högaslätt.

»Kronskog menar du, för Kronskog heter han, fast han stafvar det fint, för se, det kommer af Krontorpet», sade Petter i Bobärg.

Polkettan gick med oförminskad fart. Det var spelemän, som inte tröttnade i otid. Petter knallade sig bort och grep Hallings Anna om lifvet.

»Har du kunnat hålla dig så länge, du är ju inte svetter ett grand?» tyckte Petter.

»Nu blir jag la svetter då», tyckte Hallings Anna på sitt vis. »Och sen för rästen så är jag nyss kommen, så du skall inte ynkas vid mig, för att jag har fått stå här.»

Och så flögo de åstad. Och dansa efter ordning, det kunde Anna.

»Titta, Petter dansar med Anna!» sade Jätta i Pikssjö till Sofia på Högaslätt.

»Ja, Petter tycker om Anna, för jag tycker om Anna», sade Sofia, men rodnade i det samma högt upp öfver öronen.

Jätta låtsade, som om hon ingenting hade begripit.

»Men att inte Hans, Svensson, ladufogden, håller sig framme! Han och hon bruka hålla ihop de bägge», sade hon.

»Ja, de ä' la barndomsvänner med», sade Sofia på Högaslätt. »Men se, där står han borta vid sidan om härrskapet.»

Och där stod vår Hans eller Svensson, som han nu kallades, sen patronen hade gjort honom till ladufogde på Kalfås. Det hade blifvit en riktig ståtkarl af honom. Vår härre

hade ingen skuld, och inte hade han själf häller. Kraft och hälsa hade han till öfverlopps. Ansigtstrycket var något vekt, men de ärliga ögonen ingåfvo ett oinskränkt förtroende.

»Rackaren i mig, står han inte och tittar på mamsällen!» tyckte Jätta.

»Ja, det är för galet», mente Sofia.

»Patronen var kan ske inte så dum, när han skickade mamsällen till Stockholm nu för tu år sen», tyckte Jätta. »Du mins la de glunkade om, att det var för Hans' skull. Och sen har hon ju inte varit hemma häller förr, än hon nu kommer och trolofvar sig.»

»Inte tror jag, mamsällen tar den därne gamle hairen bara för ro skull. Den trolofningen var allt patronen och smidde ihop, när han var borta i vintras. Tacka vill jag då Hans!» sade Sofia.

»Att inte Hans fick ge sig iväg på samma gång som mamsällen!» sade Jätta.

»Å», mente Sofia. »Det är inte så godt att skilja sig vid sin bäste tjänare, och Hans är patronens högra hand. Och inte var la Hans så dummer, så han tänkte på mamsällen. Han har la bättre vett. Var det någonting med det, så var det la hon, som tyckte, det var roligt att titta så där mildt, som hon brukar, på honom.»

»Ja, Hans har blifvit en riktigt hygglig karl»,

tyckte Jätta. »Det är min sann inte alla vaktepojkar, som komma sig upp till ladufogdar. Och stränger är han inte, för han är allt bra snäller och regäl är han, för det ordet har han om sig både ibland härregårdstorparna och ibland annat folk.»

I det samma kommo ett par hairar och ryckte Sofia och Jätta med sig i dansen.

Kalfåshärrskapet satt på stolar och åsåg dansen. Intet främmande härrskap var inbjudet. Eljes fans där både landtmätare och länsman och präst i socknen. Men den blifvande mågen hade uttryckt som sin önskan att dessa ej bjödos. I sin lycka hade han nog af, att se själfva folkets fröjd — på afstånd.

Patron Bovén kunde inte hålla sig stilla ett ögonblick. Han steg upp och satte sig igen, han talade och fäktade oupphörligt. Hela hans varelse lyste af belåtenhet. Han var belåten med sin måg, med sin dotter, med sin hustru, med sig själf, ja, med hela världen.

»Ack!» vände han sig till dottern. »Hela naturen, alla dessa enkla människor glädjas med oss, ej en enda dissonans på denna fästliga dag.»

Fru Bovén log så fridfullt, hon tänkte alltid lika med sin man.

Fröken Malvina gaf fadern en matt, dröm-

mande blick och gjorde en svag böjning på den vackra halsen.

»Jag vet inte om alla dessa tjo och häj, som bondbassarna ständigt uppgifva, när de ha något amysangt, kunna kallas just harmoniska», sade mågen med ett satiriskt löje, i det han satte lornjetten bättre fast.

»Ja, men det hör ju till stämningen», menade patron Bovén.

»Somlige tycka så», sade majoren kort.

Patronen teg, han kände sig liksom rädd för, att han onödigtvis gifvit sina plebejiska känslor luft, och gjorde ett löfte inom sig, att behålla sina tankar för sig själf, när mågen var närvarande.

»Finner du det roligt?» vände majoren sig till sin trolofvade med en galant bugning.

»Ja, jag har alltid roligt, när jag ser fria och glada människor», svarade hon okonstladt.

Hon vände halft bort hufvudet. Med ett fingo de matta ögonen en egen glans, och en lätt rodnad uppsteg på de fina, bleka kinderna.

Där stod Hans och tittade på henne.

Fröken Malvina vände sig hastigt till sin trolofvade.

»Ack, hvad det skulle vara muntert att få sig en sväng omkring majstången», sade hon lifligt.

»Hvad nu!» utbrast majoren. »Du, som aldrig brukar finna något nöje i dansen. I

Stockholm gjorde du ju en uppoffring, hvar gång du skänkte bort en dans. Och här på backen, i trängseln, här skall gud veta, att nöjet blir mindre än arbetet.»

»Men här plägar jag alltid ta en enda liten sväng på midsommardagen. Det är nu två midsomrar, som jag fått bli utan.»

»Oändligt gärna för mig. Bjud upp en af gossarna då. Men akta dig! Det fins mer än en lunsig fot, väpnad med dubbelbottnad becksömssko.»

Mamsäll Malvina steg upp och gick rakt fram till ynglingen där stod.

»Vill Svensson föra mig en gång kring majstången!»

Svensson bockade sig flera gånger och blef röd i synen. Men han repade snart mod och förde sin mamsäll in i ringen. De dansade en, två, tre, ja flera hvarf omkring. Deras ögon möttes, bägge rodnade. De flögo så lätt framåt och tyckte sig aldrig vilja sluta.

Ändtligen stego de ur ringen. Svensson förde sin mamsäll bort till hennes plats. I det samma han skulle lämna henne, tryckte hon hans hand och hviskade:

»Tack Hans!»

»Behagar du kalla detta en enda liten sväng?» sade majoren i spetsig ton. »Jag kallar det helt enkelt ett själfmordsförsök. Ditt

bröst häfves ju, som om det ville sprängas. Nu marsch in, så att det inte blir en förkylning ofvanpå — lilla toka.»

Han steg upp och bjöd henne armen. I det samma vände han sig till Svensson och sade:

»Min bästa ni, ni skall akta er att dansa er lungsot på halsen!«

Och så promenerade herrskapet upp till härrgården och lät folket rå sig själf.

Hans, han stod, där han stod. Han visste inte, hvarför han skulle bli stående där, och inte heller visste han, hvarför han skulle gå därifrån. Hans tankegång var så oredig, det brusade för öronen, och hjärtat ville ända stå stilla. Kom det af dansen? Han plögade aldrig tröttna. Var det för de ord, majoren fällde? Dem hade han inte lagt märke till. Men de båda orden: »tack Hans!» dem hörde han ljuda i öronen öfver allt bruset, och ännu kände han den lätta handtryckningen, som följde dem. Ack, aldrig hade han vågat tänka — och inte tänkte han heller — men — — Han fick ej tid att komma till något slut på det här, ty bäst han stod, var det någon, som ryckte honom i armen.

»Hvad står du och grundar på, Hans? Har du dansat med lilla Malla?«

Hans spratt till och tittade upp.

»Var det du, Anna!»

Jo, det var det.

»Jag har undrat på, att du inte kom och ville dansa med mig en pasma», tyckte Anna.

»Vi bruka la kunna samsas.»

»Ja så män», sade Hans och rätade på sig.

»Kom då!»

Och så dansade de både länge och väl. Och de slutade inte med en gång, utan de höllo i dans efter dans till långt fram på natten.

»Hvad tycker du om patronens måg?» sporde Anna, då de kommo för sig själfva efter den siste dansen.

»Hvad tycker du?» sade Hans.

»Jag tycker ingenting», sade Anna. »Men inte ville jag ha en sådan haire; han sitter där och bockar och gör sig till för fästemon. Nej, han skulle klappa hänne och kyssa hänne och krista hänne och riktigt vilja gå i döden för hänne --- sådan haire ville jag ha. Och så ser han ju ut, som om han hade gått emällan Kalfås och Rom och till Kalfås igen, utan matsäck på vägen. Men fin är han, för han till och med snöt sig i silkenäsduk, det såg jag.»

»Ja, det är konstigt här i värden», sade Hans.

Så säger Anna efter en stund:

»Ja, nu flyga alla människor åstad och gifta sig. Fröken har allt satt den ena foten

i äkta sängen, och Neta Gustafva där hemma, hon går och drar med Hinstu-Anders, men det är en sådan träbas, så hon fick honom inte med sig hit i dag. Och därför så blef hon la hemma med. Och snällt var det, för sen mor Greta dog, så få Neta Gustafva och jag skiftas till att se om huset.»

»Ja, de göra det», sade Hans och stod där liksom i tusen tankar; men så vände han på sig. »Skall inte du med gifta dig, Anna?»

»Då skulle jag la först ha någon att gifta mig med», tyckte Anna och skrattade.

»A, du kan la få dig en haire, hvilken du vill», mente Hans.

»Tack!» sade Anna.

»Men skall du inte dra istad snart, Hans, du som har det så bra?»

»Det blir la tids nog att tänka på det, när det blir», sade Hans och suckade.

»Ja, jag tror, att en får den en är öden till att få, antingen en så vill eller inte», sade Anna och tittade på Hans. »Adjö med dig! Nu går jag hem.»

»Vänta! Jag skall följa dig en bit», sade Hans och tog inte handen, som hon räckte honom till afsked.

Så gingo de vägen fram imot byn.

»Skall du bli stilla i Jutagård?» sporde Hans.

»Jag vet inte, hur det går», sade Anna.
 »De säga, att det skall vara så bra därinne i Amerikat, för alla vilja dit. Och jag kan inte säga, hur det är, men ibland så tycker jag, här är så ängsligt. Här kan en inte få vara människa, om än en vill vara det, för alla ha så ondt af en. Jag känner godt, hur det är. Det är rent, som om Hallings Anna inte vore skapt för detta folket.»

»Inte kommer du, Anna, till Amerika!» sade Hans.

»Jo, om jag vill», sade Anna kort.

De fortsatte sin väg under tystnad, hvar på sin kant.

Hans tänkte framåt och tillbaka. Han visste, att Anna var god till att föra ut, hvad hon satte sig i sinnet. Hon hade alltid likat honom väl, ifrån det de voro små och hade sin lillastuga ihop vid stengärdesgården mällan båtsmanstorpet och Håletorpet. Ständigt var det hon, som tog vid, där han tröttnade och som satte lif i hela spelet. Och sen de blefvo stora! — Om hon reste sin väg, skulle han då kunna bli sig själf nog? Han kunde ju arbeta och slå sig fram allt bättre och bättre. Men för hvem skulle han arbeta — för sig själf? Ja, för hvem eljes! Men likafullt! — Hvarför skulle han bli tvungen till att dansa med mam-säll Malvina i dag? Det där »tack Hans!» och

tryckningen af den fina handen — fast, hvad brydde han sig om mamsällen! Hvad var hon för honom? En grann ängel, som han inte vågade peka på en gång. Nej, Anna och han, de förstodo hvarandra i lefvande lifvet. Till hänne kunde han ju säga allt, hvad han tänkte och ville, hon var hans jämlike, hon ville och tyckte som han. Men nu kunde han ändå inte säga ett ord till hänne. Hon visste ju allt, hon hade nog hört pratet om honom och mamsällen. Fast han visste ju själf, att det inte var något bevändt med det. Han kände Anna; inte var det sagdt, att hon ville ta honom till godo nu. Om han sade ett ord, skulle hon kan ske bara göra narr af honom. Hade hon inte stuckit honom i näsan med »lilla Malla», genast de träfftes! Nej tack! Han hade ingen trång till Hallings Anna, han kunde få en annan, han — —.

»Hvad grundar du på, Hans? Du går så tyst så», sade Anna långt om länge.

»Ingenting just», sade Hans.

I det samma fingro de höra underliga ljud ifrån den ena väggropen. Det lät, som om en dragit upp och ner långa tag med en knif på en rostig järnplåt.

»Kors, hvad är det?» sade Anna och smög sig närmare Hans, inte för det hon var rädd, men ändå.

De gingo bort till gropen och sågo efter. Där låg gamle Halling helt fredligt och snärkade. Det hade varit för god råd på det starka där framme på härregården.

»Stackars far!» utbrast Anna och sväljde gråten.

»Sörj inte för honom!» bad Hans med vek röst. »Jag tar honom med mig fram.»

»Tack, Hans!» sade Anna och tryckte hårdt hans hand.

»Vikingasäten, åldriga lunder, klippor, den eviga frihetens
vörn,
Fädernesland, försoningen stundar, Vaulunders söner smida
ditt järn,
Trälarna kvida, läjonet ryter — — —»

Det var seminaristen Chronschough, på hemväg till Krontorpet.

»God natt Hans, tack!» sade Anna och gick, för hon var lika nöjd om att träffa ihop med skolemästaren här.

»God natt, Anna!»

Amerikalusten hade vaknat äfven i den undangömda glimmingebygden. I vår grep den väldigt omkring sig; öfver ett halft hundratal, ungt, kraftigt folk, rustade sig till den långa färden. Halländingarne, äfven de som bo ini

»Vår här, vår öfverallt i det kära, gamla fäderneslandet. Himmel och jord lofva allt godt, och hoppet hviskar om frid och glädje under ett välsignadt år. De hafva så gjort år ifrån år. Har löftet, har hoppet blifvit svikit, så har dock herran stått oss bi med sin aldrig svikande nåd. Men vi vilja ej se guds finger i allt och allestädes, och därför knorra vi i vår blindhet likasom Israels barn uti öknen. Och likväl stodō de under hans besynnerliga vård. Gud håller sin hand öfver Sveriges land, på guds makt och på vårt eget ärliga arbete skola vi bygga. Då skall ingen nödgas söka sitt bröd i ett främmande land och bland ett främmande folk. Tänk dig för, betänk dig noga, unge vän, innan du öfvergifver hembygd och fränder och vänner för att ibland vildt främmande människor gå en oviss framtid till mötes. Söker du lyckan — så vet, att lyckan bor i ditt eget bröst, under hvilken himmel du än må lefva, ty lyckan ligger allena i ett förnöjsamt och gudi täckeligt sinne.»

Det fans ej många torra ögon i kyrkan den söndagen.

Men fåfängt och förspildt var hvarje öfvertalande, hvarje öfvertygande ord. Denna utsägliga längtan ut — ut kunde ej stillas.

Äfven Hallings Anna skulle följa med floc-

ken. Förgäfves sjöng Neta Gustafva amerika-
visan för hånne:

»Jag står en främling i nya världen,
Långt bort från hem.
Jag älskat nöjen och sökt blott flärden,
Jag funnit dem.
Men blott bedrägliga äro de,
Och efteråt fick jag först det se.

Jag är nu skild ifrån fosterjorden,
I jämmer bragt,
Jag har ej lyssnat till goda orden,
Som man mig sagt.
För den skull står jag en usling här,
Lik kastadt vrak uppå öde skär.

Jag tänkte blott att få rik'dom skörda,
Som lyckan gaf,
I stället fick jag en tyngre börda,
En tiggars taf.
Jag kunnat vara förutan den,
Till slägt och syskon jag vill igen.

Min barndomstid, som nu är förliden,
Får jag ej mer.
Mot nya da'r förs jag fram i tiden
Som andra fler,
Lik flyktingen från sin lugna strand,
Af stormen drifven till okändt land.

Ack, när jag tänker på flydda dagar
På mor och far,
O! då mitt samvete mig anklagar,
Hvar gång jag har

Imot föräldrarnas vilja gjort,
Olydig varit, som jag ej bort.

Ja, mina syskon och barndomsvänner,
De fin's ej här.
Här är knappt någon, som mig känner
Som fordom där.

För min olydnad, har jag förstått,
Att jag fått skörda, hvad jag utsått.

Jag ville hem, om blott mynt jag hade,
Nu har jag ej,
En timma räknas ibland de glade —
Ack nej, ack nej!

O! hem* du är ju min högsta skatt,
På hvilken förr jag ej värde satt.

Adjö I skogar, I bärg och dalar,
I bäckar små,
Där jag har haft mina glada dagar.
Jag får ej gå
Till faderhuset i Svea land
Att trycka syskons och vänners hand.»

Dagen för afresan kom.

Ola Jute hade hundra riksdaler aflagda till respängar åt Anna, rästen hade hon sparat ihop själf af sina löner under en hel räckta år. Ola var inte rädd för att hjälpa Hallings däga, han behöfde ingen borgen, han kände hanne, han visste, att han fick nog sina pängar igen.

Det var värklig sorg i huset. Alla höllo af Anna, det var en duktig däga och en bra däga. Neta Gustafva grät.

»Tag denna som ett minne af mig och tänk på mig, när du läser i hänne!» sade hon och stack till Anna en liten fin, ny psalmbok.

Anna kramade hårdt Neta Gustafvas hand och tårar glänste i hennes ögon.

Nu körde skjutsen fram på gården. Det var ladufogden Svensson, som kom med en af härregårdens hästar och fjädervagn. Hans hade bedt att få köra för Anna till Göteborg, eljes så hade nog Ola Jute gjort det, det var ingen frågan om det.

Beskäftiga och välvilliga händer sörjde för, att Annas blåmålade skrin och andra småsaker, hvad hon hade, kommo ut och i vagnen, utan att hon behöfde röra vid dem.

Afskedet kändes svårt. Det var ju så godt som hemmet, hon lämnade, här hade hon lefvat sina mästa och bästa dagar.

Ola Jute flydde hänne de hundra riksdalerna och bad gud välsigna hänne med hälsa och välgång. Neta Gustafva tog hänne i famn gång på gång och kunde inte få fram annat än »Anna, Anna!» Drängen och den nya piggan och själfve vaktepojken hade tårarna i ögonen allehop.

På bänken borta vid dörren satt gamle Halling. Han var så tyst i dag, då och då tryckte han knogen upp imot ögonvrån liksom

han ville klämt sönder någonting, som han skändes för att visa.

Nu reste han sig upp och grep dotterns hand.

»Adjö med dig, Anna! Du har alltid varit ett snällt barn imot mig, men jag har varit en struntafar imot dig. Men det får du förlåta mig, för det är nu så, att det är så. Nu är det inte längre någon, som obedd böter mina paltor. Men sörj inte för mig! Vår härre sörjer nog för gamle Hallingen, han har sörjt för honom hittills, fast jag alltid har varit ett svin. Men Halling blir jag och din far blir jag till min sista pust. Kom i håg det! Gud välsigne dig och han vare med dig på alla dina vägar!»

De följdes hand i hand ut på gården — det var liksom förr i världen, när han ledde henne, lillan, emällan stugorna.

»Den i Hallingen, han profeterade som en karl», tyckte Ola Jute till Neta Gustafva.

Anna måste trycka deras händer en gång till. Och så upp i vagnen. Ola Jute själf knäppte fotsacken. En härregårdsklatsch! Alla nickade och vinkade. Vagnen rullade ut genom porten. Neta Gustafva sprang efter ut på vägen och vinkade med sitt röd och hvita hufvudkläde.

Vid skeppsbron i Göteborg låg emigrantbåten Rollo med ångan uppe för afresan. Skaror af utvandrare trängdes på kajen. Folk ifrån alla Sveriges bygder tycktes hafva stämt möte här. Och barn från syskonlandet på hinstidan Östersjön kommo, en väldig ström, med sista tåget norrifrån. Finnarna i sina grofva grå vallmarskläder och med näfverkonten på ryggen skilde sig redan på afstånd skarpt ifrån svenskarne. Alla, så svenskar som finnar voro till största delen ungt folk i sin fulla kraft. Men äfven några äldre hade sällat sig till flocken. De ville väl ej sitta kvar i boet, när deras framtidshopp flög ut. Mödrar stodo här med yngsta barnet i famnen, under det de mera försigkomna höllo sig fast i moderns kläder. De små svenskarne och svenskorna skreko och jollrade nu för sista gången på svensk jord. Hvar och en hade tagit med sig något minne ifrån hemmet. Här gick en yngling med en gammal enkelbössa under armen. Det var förvisso ett arf efter en nära anförvandt. Kan ske knöt sig vid hånne en hel slägthistoria ifrån den tid, då kulan ej sökte blott skogens vilda djur utan hjärtat på Sveriges ovän. Där stod en flicka med en spinnräck. Han kunde aldrig vara värd en riksdalers pänning, gammal och smutsig och vind som han var. Men mormor och mor hade trampat honom, och lyckan satt

i detta spinnräckshjulet, det hade modern sagt. Och alla dessa målade kistor och skrin, med P. A. S. och A. P. D. och rosor och årtal, gamla bekanta ifrån husförhören och lekstugorna, som nu försvunno i Rollos djupa innandöme, de gömde säkert många kär sak, som i det nya hemmet skulle vittna om det gamla. Frimodighet och gladt hopp lyste ur allas ansigten. En och annan af de gamla ruskade på hufvudet, men ville ändå inte för allt godt stanna kvar. Mången ville fly bort ifrån allt, som här syntes honom ledt och svårt, andra tänkte utbyta sin lycka här imot en långt rikare där borta. Stundom hördes glada utrop, och till och med de gamla »tjo» och »hjä» bröto sig fram igenom sorlet. De kommo ifrån några friska viljor, som just hade tagit den siste svenske supen här hemma. Men öfver det hela hvilade ett mäktigt stämmande allvar, alla visste dock, att det steg, de nu togo, var afgörande för deras framtid.

De flesta glimmingeborna hade ej blifvit färdiga att följa med på denne båten; detta var också första lägenheten efter flyttetiden. Två bekanta ansigten syntes här dock, Olle Smeds och Sockertoppens pojkes. Glimminge hade således mistat en af sina bästa musikanter, och skarpskyttarnes trumma stod förstummad.

Rollos hvissla ljud, väldigt öfverröstande människosorlet och hissverkens gnissel. Det blef rörelse bland mängden, alla ville ombord.

Just nu svängde ett lätt åkdon fram ifrån Södra Hamngatan och stannade vid hörnet af tullhuset. Olle Smed och Sockertoppens pojke, som råkade till att hålla sig på den kanten, kände igen både åkdonet och de åkande och sprungo fram.

»Vi ha gått här och tittat efter dig, Anna. Båten går snart, han skrek ända nu», sade Olle Smed.

Olle och Sockertoppens pojke höggo tag i Annas skrin och knekade af med det upp på däck. Själf skulle hon ta sina småsaker i vagnslådan och då hittade hon där ett stort, stort kakeknyte. Det hade Neta Gustafva stoppat dit till matsäck åt Anna på amerikaresan.

Hans fick tag i en sjäare att se till hästen. Och så skulle han följa Anna bort till landgången. Han gick tyst ijämte henne. Han visste inte, hvad han skulle säga, och ändå hade han ju sparat så mycket, som han tänkte anförtro henne före afskedet.

»Det var en stor halare till båt», sade han slutligen.

»Jaa, det är det», tyckte Anna med.

Så voro de ända framme vid landgången.

»Du kommer allt igen ändå, Anna!» sade Hans.

»Det blir det, vi få se», mente Anna.

Nu ljöd skeppsklockan.

»Skynda på hon, om hon vill med!» manade en runnare, där stod.

»Adjö med dig, Hans! Tack!» sade Anna och räckte honom handen.

»Adjö, Anna! Lef väl!»

Alla passagerare voro nu om bord. Landgångarne drogos in. Jättestartyget började röra på sig.

Det hade i en hast blifvit god plats på skeppsbron. Blott runnare och sjåare samt några anhöriga och vänner till de bortresande voro kvar.

Hans stod ytterst på hamnkanten. Underliga känslor och tankar ville arbeta sig fram i hans inre, men nu undertrycktes alla af den enda tanken att söka upp ett ansigte i den långa rad, som kantade fartygets reling. Där var det äntligen. Där stod Anna, midt emellan Olle Smed och Sockertoppens pojke. Hon viftade med sin näsduk åt honom. Hans tog af sig hatten gång på gång.

Ångbåten gled ut på strömmen, farten ökades, afståndet växte, ansigtene voro ej mer igenkänliga. Men hundratal näsdukar och huf-

vudbonader vinkade ännu afsked till fädernestranden och vännerna där.

Ett par år gingo. Neta Gustafva i Jutagård var nu gift med Anders, och de hade redan ett par små plantor på jorden. Hallings Anna sände hem ett bref allt då och då till ungdomsväninnan. De voro af en annans hand och innehöllo just inte allt, hvad Anna skulle velat ha sagt; men så mycket läto de dock veta, som att hon hade det bra och trufdes godt där inne. Redan det första året kunde hon skicka hem de hundra riksdalerna, hon hade lånat af Ola Jute. Och i nästan hvartenda bref följde en liten summa till gamle Halling. De pängarna skulle Neta Gustafva ha om hand och låta honom få litet i sänder, alltefter som han trängde till hjälp.

En söndag, när folket kom ur kyrkan, hade de hem ett nytt bref till Hustrun Neta Gustafva Olsson, Glimminge, Jutagård, Sweden. Neta Gustafva satt just med lilla Dina vid barmen. Men nu kom Dina fort i vaggan och brefvet var brutet i en handvändning. Hon stafvade och läste halfhögt och ju längre hon kom, desto mildare blef hon. Och när det var slut, så steg hon upp och svängde brefvet i taket.

»Den Annan, den Annan! Har hon inte skrifvit brefvet själf, så när som utanskriften bara. Ja, hon skrifver, så jag har henne då rent lefvande framför mig.»

Folket glömde mäst att äta sin kyrkesmör-gås af förvåning och undran. Nu ville alla tvunget höra det.

Och Neta Gustafva läste högt och tydligt: Bracklin 2 i Fastan vangelumet hanlar om den kananeiska qvinnan högmässan lus 7 ka fast vi e i Amerika så vet vi ändå litet om Sweden.

Min kjära Neta Gustafva Olsson ja fatade i dag min pene för att låtta dig veta ricktitt hur vi har det härinne i Amerika för nu har jag lärt mig att skrifva själ å där behöver ingen syrja för oss fast vi e så långt borta i Amerika för jag är så väl tagen ut host mitt härskap 15 gonger bättre än hvad de veta om det därhemma fast jag hade det bra host er men ella mins la jag hur de haddet på hina ställena host de ricktie bonnaknölarna där hemma för di ackta inte en tjänsteflicka ant än gå som en drängdyngdansare hur e det med Anna i lehuset å Sofia på höja slätt för di dägerna töckte jag om och med dina små Barn skrif snart till mig å tala om för meg allt hva du vet du som e mitt allt i alla ja har allt tänkt komma till Sweden igenn men inte förn ja kan

komma som en Människa och inte som en uss-
linge som ja va som du vet för ja fick gå å
bytta meg till brö för tack i min barndom men
nöden har ingen lag å nu kan ja jälpa min gamle
Far i fattidom å bedrövelse hälsa honom å lä
honom höra brevet de kan du gärna å laa så
han får lite å ha på seg för de styfrarna som
följa med å nu har ja fått lära sy på maskin
af frun å ja skal snart skaffa mig maskin själ
med å ja kan tala om för dig att ja har hatt
med påfulafjär i å här slipper vi att mjölka
korna å måka fähuset och lukta nötatalle hele
dan å hällsa Pexe däger å Pexen de gamla
fat å varst va de om-en snacka ella gekk med
en haire för då glodde alle på meg å alle vore
di för rara åt mig tyckte di la men de e inte
gott å ha stutar å göra mä jag har tolf dollar
i månen host mitt harrskap men då ska en va
smart det e desamma som qveck å om i kun-
nen läsa å förstå ängelska så skulle ja skriva
för tabbel de e bor flor e golf bottel e flaska
vänbelopp e kovark å lätter de e bref å horri-
hopp de e å skynna sig nu bryr ja mig inte
om et länger men när ja kommer hem så ska
jag ta bycker med mig och då ska I få se å
ja kommer hem om ja får leva å ha hallsan
som ja har hatt hittills hur mår du själ Neta
Gustafva Olsson å ja hadde inte gett mig å till
Amerkat om ja hadde hatt en fästeman som

du hadde ack ack om de vore qväll å alla granna haira stoe på ett spjäll å jag ficke tänna å de ville bränna ack ack om de vore da å alle granna hairar stoe i en ra å ja ficke gå fram å ta den ja ville ha ack ack så rolitt de skulle va förstår du dig på galenskap Neta Gustafva Olsson nu får jag afbryta de rader få för denna gången för ja har nu inget nytt just att upprepa för denna gången annat än ja har hällsan å mår bra å önskar eder alla hemmarande samma goda gåfva som är den bäststa gåfva som vår härre och frälsare skänker oss på denna jämmerdal å plågoris du kan gärna hällsa lafogden på Kalfås å skolemästaren för han skriver så bra å skrev snart igen tecknat af mig till dig Neta Gustafva Olsson nu sätter ja min adräs agent O. Smitt brodvä Newyork box 4227 nu ska du si noga efter för det e så illa skrefvet Nort Amerika.

P. S.

du behöver inte kosta frimärke på dina bref för de gå säkrast fram om ja får lösa dem.»

»Skam till däga, det var hon upp i dagen!»
tyckte Ola Jute.

»Lars, skynda dig och tag hättan och spring bort till skolehuset och säg till skolemästaren, att han kommer hit, för här är kommet bref ifrån Amerikat, skall du säga!»

Befallningen kom ifrån Neta Gustafva. Och

vaktepojken Lars fick brådt åstad, med smörgåsen i näfven, för han hade fått kyrkesmörgås, han med, fast han hade helgat hvilodagen i fähuset i stället för i kyrkan.

Skollärare Chronsough, för han var nu välbeställd skollärare i Glimminge, han kom, tvärt han blef budad. Han kom dock inte ensam, ladufogden Svensson på Kalfås var med.

»Ödmjukaste tjänare!» hälsade skollärare Chronsough och gick omkring och tackade husets folk för sist. »Jag hör, att här anländt bref ifrån Amerika, det skall bli ett särskildt nöje att taga del af det.»

»Jo, här är det», sade Neta Gustafva och räckte honom brefvet, som redan började se litet mosigt ut af det myckna tummandet, för det hade gått ur hand i hand till allehop där, och allehop hade fått kyrkesmörgås.

Svensson gick omkring och tackade, han med och sen satte han sig på bänken nere vid dörren.

»Sitt inte där nere, Svensson, sitt fram, Hans!» manade Neta Gustafva. »Det var bra, du kom, här är hälsningar till dig med i brefvet.»

Skollärare Chronsough trippade fram till bordet och slog sig ner i karmastolen. Så bredde han ut brefvet framför sig och tog af sig glasögonen.

»Hvad ser jag, hvad ser jag!» utropade han. »Har hon skrivit själf!»

Och så skulle han läsa brevet högt.

»Sådan synd, att den flickan inte fått skolundervisning. Hon tänker bra och skrifer bra, men interpunktionen är ju rakt åt fanders och stafningen sedan. Hon stafvar och med å, alla andra grofva bockar att förtiga. Och med å — det är minst sagdt lättvindigt. Och, det kommer utaf ok, ty det ordet brukas för att oka ihop tvänne ord eller satser. Men för att skilja det ifrån ok, som nyttjas på oksar, hvilka just heta oksar, emedan de nyttja ok, uttalar man det lätt och — och — och — och skrifer det med o-c-h. Dessutom hafva vi ett annat ock, som refererar sig till också och — —»

»Läs mer!» afbröt Svensson kort.

Skollärare Chronschough såg förvånad bort på ladufogden. Men denne satt där så allvarsam och såg så nyfiken ut på samma gång, så att skolläraren fann för godt att uppskjuta förklaringen af ordet ock, som refererar sig till också.

Men när han hade kommit en bit, så hängde han upp sig igen.

»Jag med ja. Då skulle man ju ej kunna skilja ja i till exempel 'ja, ja, det skall så ske' ifrån till exempel 'jag skrattar.'»

Och så skrattade skollärare Chronschough riktigt godt.

»Läs!» ljöd Hans Svenssons stämma, halft befallande.

»Ja, men min bäste Svensson, det behöfs pädagogik i lifvet. Pädagogiken är — —»

»Jag ger den onde det därna, jag har gått med för att höra på brefvet och inte på pädagogik, eller hvad det hette, för det begriper jag inté», sade ladufogden och såg nästan mörk ut.

»Det var just det, jag hade ärnat mig till att förklara», tyckte skollärare Chronschough.

Så tänkte han då för sig själf, att det var ej värdt att kasta pärlor för svin, och läste vidare. Men när han nu kom till ängelskan, då blef han riktigt förtjust och urladdade sig på en gång hela sitt ängelska ordförråd.

»Yes yes, very well, very well, all right, all right!»

Gamle Ola Jute tittade upp, han trodde nästan, att skolemästaren var blifven galen, som lade i att ropa gäss, gäss, för att inte tala om allt det andra galna, som han inte begrep.

»Scharmangt! Hon kan ängelska — det är vårt moderna universalspråk.»

Ola Jute gapade på skolemästaren.

»Kan ske någon annan skall ta brefvet och

läsa, för eljes tar det visst aldrig slut», sade Hans Svensson och reste på sig, för nu var han arg.

»Nej, för all del, bäste Svensson. Det, som är angenämt, varar ju aldrig för länge», sade skollärare Chronsough mildt.

Men för att göra ladufogden till viljes, ty skollärare Chronsough var i själ och hjärta en beskedlig karl och ville inte göra en mask förnär, så läste han den återstående delen af brevet på sträck, likväl med ett litet uppehåll, när han kom till stället, där det stod taladt om hans brefskrifning, där tog han sig friheten att smila och göra ett par små belåttna nickningar.

»Huru många pänningar har hon sändt till fadern?» sporde han Neta Gustafva.

»Ja, säg det!» sade Neta Gustafva och räckte honom en sedel.

»Tio dollars!» utropade skollärare Chronsough. »Det var inte småsmide, det. Det gör i kronor och ören — ja, låt mig se, nu kan jag inte säga det på öret, men jag skall se efter i min gamle vän Zweigbergk, när jag kommer hem. Och pänningar är det, så mycket är säkert, ty den amerikanske dollarn gäller mällan tre och fyra riksdaler.

»Då skulle det bli öfver tretti riksdaler», sade Ola Jute. »Det var skam till däga! Det gör ju en hel pigelön här.»

»Aldrig kunde väl någon tro, att den flickan skulle slå sig så förträffligt fram», sade skollärare Chronsough. »Hon har just ingenting utmärkt att brås på. Den gamle båtsmannen Halling — —»

»Gör ingen förnär», afbröt Hans Svensson.

Skolläraren såg bort på ladufogden. Men nu tyckte han, att Svensson var nästan brutal, för att inte rent af säga oförsämd. Och därför så reste han sig och sträckte upp sig till sin fulla längd.

»Jo, det tror jag, att vi kunna komma öfverens om alla, att båtsman Halling är ett stort svin», sade han med eftertryck.

»Ja, det är la inte så fritt», mente gamle Ola Jute med.

Och de andra hjonen i stugan nickade bifall.

Ladufogden tittade ner i golfvet och teg.

När en talar om trollen, så har en dem i förstun. I det samma öppnades dörren, och gubben Halling steg in.

»God dag härinne!» hälsade han. »Tack för sist! Jag bryr mig inte om att handfly er.»

Han var sig lik, Hallingen, ruggig som alltid, men ögonen spelade lika fritt i skallen, och åren tycktes inte rå på honom.

»Jag hörde af kyrkefolk, att här skulle ha

kommit amerikabref, då kan ske en får höra någonting ifrån dägan.»

»Jojo män! Och I fån en styfver med, sen amerikasedeln väl blir väkklad i staden», sade Neta Gustafva.

»Sitt ner, Halling!» bad Ola Jute.

»Det är en förträfflig flicka, båtsman Halling har», sade skollärare Chronschough.

»Ja, gud ske lof, men så har hon också folk att brås på», tyckte Halling på sitt vis, i det han plirade med ögonen och lade hufvudet på sned.

»Hon hade en bra mor. Det var bara synd, att hon skulle dö så tidigt», sade gamle Ola Jute.

»Ja, och far hannes har håller aldrig varit bortkommen, om han inte har haft det så frackt för rästen», tyckte båtsmannen och grinade.

Nu fick brevet läsas upp för tredje gången. Alla hörde på lika andäktigt, och husets hjon läste halfhögt med, för de började nästan kunna det utantill.

Gamle Halling satt där med armbågarne mot knäna och hakan mot de hopknäppta händerna och lyssnade med rörelse till den rara dotterns bref. När uppläsaren kom till stället, där det talades om pänningarne och deras handhafvande, då grinade båtsmannen alit litet illa,

det var harmeligt — men han kunde ändå inte neka till, att Anna tänkte både rätt och väl.

»Underligt är, att hon får gå fri därinne», tyckte Neta Gustafva, sen brefläsningen var slutad. »Duktiga dager pläga stryka åt som smör och bröd i skraddare.»

»Hon får la ingen god nog», sade båtsmannen och drog ut mungiporna.

»När allt kommer omkring, så har hon kan ske en här, närmare än vi tro», mente Neta Gustafva och så liksom happade hon till att titta bort på ladufogden Svensson.

Hans blef så varm, så han var nästan rädd, att det syntes, och därför så böjde han sig fram och fick upp näsduken och snöt sig.

Ingen hade ett ord att säga till bestyrkande af Neta Gustafvas kan ske. Och så tyckte hon:

»Ja, nu får skolemästaren skriva ett bref åt mig till Anna igen.»

»Med största nöje», sade skollärare Chronschough och bugade sig.

Anders, Neta Gustafvas man, började harska sig och så spottade han ett par gånger och torkade sig om munnen med skjortärmen.

»Det är dåligt att inte ha fått lära sig skriva», sade han säfligt.

»Å, en kommer lika långt ändå. Jag har aldrig kunnat rita mitt namn en gång och lika-

väl har jag stått mig godt i all min tid», mente Ola Jute i sin gamla tro.

»Ja, men jag vet, att en kommer långt med att kunna skrifva ock», sade skollärare Chronschough och gnuggade händerna själfbelåtet.

Det kunde då ingen motsäga.

»Var det meningen, att vi skulle ta i tu med skrifningen genast?» sporde han sen.

»Så godt är det», tyckte Neta Gustafva. »Anders, tag och lås upp birån och fäll ner klaffen, så får skolemästaren sitta där.»

Anders tog nyckeln i spegellådan och fick ner biråsklaffen. Så letade han i reverslådan och hittade slutligen en bit halmpapper, som var brungult af ålder. Den lade han fram.

Skollärare Chronschough intog sin plats och drog upp sin blyerts, ty han höll på blyertskladdar.

»Nå, hvad skola vi nu skrifva?» sporde han och satte pännan mot näsan.

»Skrif! I min korthet sänder jag dig här några slarfviga men välmenta rader för att låta dig veta, att vi allesamman gudi lof ha hälsan och önska dig samma goda gåfva», sade Neta Gustafva med andakt.

»Ja, det är visserligen sant», sade skollärare Chronschough och vred på sig och log. »Men vi få väl först sätta en öfverskrift.»

»Skrif då! 'Min kära Anna Halling!'» bad Neta Gustafva.

»Visserligen, visserligen! Men så står det ju i nästan alla bref», sade skollärare Chronschough — han hatade allt vulgärt.

»Ja, då skall det la stå här med», tyckte Neta Gustafva.

»Nej», sade skolläraren, »förvisso blir det bäst att göra nu som förr. Mor Neta Gustafva får i korthet säga allt, hvad hon vill ha omtaladt, så utlägger jag det sedan, så det skall duga. Var viss på det!» sade skollärare Chronschough.

»Ja, det blir bäst, det», tyckte Neta Gustafva med. »Skrif då först det där om hälsan och så, att grödan ser ut att bli grann i år och så, att vi ha lagt på två kvigekalfvar i sommar och så, att Anna på Lehuset och Sofia på Högaslätt ha hälsan och må bra och att Sofia skall ha Bobärgshairen. Så att mina små barn ha hälsan och må bra och att jag snart skall vänja lilla Dina af med datten och så, att Pekse däger gå där än och titta och att Peksen har fått plikta fem riksdaler, för han var fuller på Falkenbärgs gata. Så att Nilla i Boarp har slagit upp med sin haire och att han gett sig ut på sjön, den stollen, och att här var eld i sotet den samme dagen, som bina svärmade, och så att hon skall komma snart

hem igen, för här är bestämdt någon haire, som går och väntar på henne. Och det var piramän sant! Så skall skolemästaren tala om, att patronens måg håller rent på att göra patronen utfattig och att mamsäll Malla eller frun, som det nu är, kan veta, är allt annat än lycklig.»

Ladufogden Hans Svensson fick härvid ett dystert uttryck i sitt ansigte, men det var ingen, som gaf akt därpå.

»Var det slut nu?» sporde skollärare Chronschough, när Neta Gustafva tystnade.

»Nej bevars», tyckte Neta Gustafva. »Skrif, att jag har haft uppe väf i sommar och att det var fäm och säksti alnar lärft och ett klädningstyg till mig med pärleblått viktoriegarn till väft och röd bomullsvarp. Och hälsa henne så riktigt på skarpen ifrån mig och ifrån oss allehop, så är det bra!»

»Och säg henne, att tack skall hon ha, för att hon inte glömmer sin gamle far! Amen», sade båtsman Halling.

»Det var sant!» ropte Neta Gustafva. »Glöm inte att tala om för henne, att gamle Kise Måns låg och dödde vårfrudagsafton.»

»Nej, inte kan man skriva till henne långt inne i Amerika om en gammal katt, som dött», mente skollärare Chronschough.

»Jo, det skall stå där, för den katten var

hännes lif, och aldrig glömde hon honom, när hon var ute och mjölkade i fåhuset», sade Neta Gustafva bestämdt.

Och så var förste kladden färdig. Skolläraren vek ihop papperet och lade in det i sin plånbok.

Hans Svensson satt där och skrufvade på sig. Han skulle allt bra gärna velat skicka en hälsning till Anna, men då skulle skolemästaren skriva den, och det var han lika nöjd om.

Nu bars där in kaffe, och brännvinsflaskan kom fram, och de främmande fägnades riktigt efter ordning, innan de fingo gå.

På måndagseftermiddagen var skollärare Chronsough tillbaka i Jutagård med brevet färdigt till Anna i Amerika. Han läste upp det för Neta Gustafva.

»Glimminge Jutagård d. $\frac{3}{7}$ 18**

Min bästa väninna!

För ditt egenhändiga, lika mycket kärkomna som utmärkta meddelande, hvilket jag i brefs form förliden gårdag, d. v. s. den 2:dre innevarande, till min stora förnöjelse, hade den glädjen att emottaga, vill jag härmed på det intimaste hembära dig min värdsamma tacksägelse.»

»Detta har jag tagit mig friheten att bifoga på eget bevåg», sade skollärare Chronschough och strök sig om hakan.

»Ja, det var la fint till gagns, för jag, mitt nöt, förstod inte allt. — Det glömde jag rent af, att tacka», sade Neta Gustafva.

Skolläraren läste vidare:

»Jag ilar till besvarande däraf. Hvad hel-san, människornas dyrbaraste skatt, beträffar, så befinna vi oss alla härhemmahörande i det allra afundsvärdaste tillstånd och må som perlor i guld eller som blomman i ett ägg, såsom folket älskar att uttrycka sig. Årets växande gröda svajar som ett gungande haf på våra fält och tegar och lofvar en gyllene skörd, en skörd, som är guld värd. För att ej lemna småsaker åt glömskan och föraktets tystnad, som ju dock för personer, hvilka lefva vidt skilda från det älskade fäderneslandet, äro mäktiga att framkalla ett stort intresse, vill jag, ehuru blott i förbigående, berätta för dig, att vi pålagt tvenne vackra kalfvar af det feminina slaget, hvilka där de lustigt hoppa i täppan lofva att blifva tvenne ståtliga mjölkekor. En annan sak af mera allmänt intresse är den, att de ungmör, om hvilkas öden, du behagar vilja göra dig underkunnig, nemligen Anna Nilsson i Ledhuset och Sophie Larsson på Högaslätt, befinna sig i en högstönsk-

lig välmåga och att af dem den sistnämnda, nemligen Sophie Larsson på Högaslätt, är destinerad till Petter Carlsson i Boberg. Mina små plantor äro såsom rosor i en blomstersäng så fagra och friska och qvittra såsom fåglar på sin qvist och min späda dotter Dina är så belevvad och försigkommen, att hon snart ej längre behöfver ligga sin hulda moder till last. Pixsjö tärnor hafva ännu, för så vidt mig är bekant, ej hugnats af någon kurtisör, som vid deras fot nedlagt sitt brinnande hjerta, utan vandra de ännu alltjemt på enslig stråt och blicka trånande mot framtidens outransakliga horizont. Hvad deras fader, Christen Persson i Pixsjö beträffar, så har han varit ute för ett putslustigt äfventyr eller måhända snarare för ett sorglustigt missöde, ithy att han alltför innerligt dyrkat guden Bacchus och tömt den med svenska bondenektaren bräddade pokalen till sista droppan, hvarföre han blef ställd inför Pontius Pilatus i Falkenberg och näpstes och släpptes med 5 kronors böter, allt för sin glädjerika stämning. Ett äktenskap, som gick i qvaf uppå tidens ocean och på dess brusande bölja, var Nilla Petterssons i Boarp. Hon gaf sin hjertanskär en korg, så att han fick sorg. Och nu sväfvar den rustibussen och vildhjernan, Sven Jönsson på Lyngen, omkring på det ödsliga haf, han far vida som ja-

gande falk. Nyligen hafva vi sjelfva varit vittne till ett hotande förebud till en stor olycka. Samma dag och dato, på hvilken våra bin svärmade, utbröt en väldig soteld härstädes, som hotade att lägga alla åbyggnaderna i aska; men genom väl aplicerad rådighet och kloka anordningar vid släckningsarbetet lyckades man att qväfva den öfverhängande faran redan i dess linda och blifva härre öfver elementet. Du skulle bereda oss en outsäglig fröjd, om du, ju förr desto hellre, gjorde allvar af din påtänkta plan att återvända hit till fosterjorden, till hembygdens skogar och dalar, hvarest förvisso någon varmhjertad ungersven vid månens förtrolande glans sjunger sin längtans klagosång efter dig i den stilla nattens högtidliga timma. Skollärare John Chronschough bringar dig sin vördsamma och lifliga helsning. Patron Bovén på Kalfås (Rike Patronen!!) har fått börja ett kretslopp, en björndans emellan debitorer och creditorer, alldenstund hans måg, välborne majoren, sätter sin svärfaders guld i en svindlande rörelse och hotar honom med ruin. Den unga fru majorskan f. d. demoiselle Malvina Bovén uppenbarar sig så tårfylld och miserabel som en nattens dystra skugga. Vidare vill jag göra dig underkunnig om, att jag innevarande sommar uppsatt och fullbordat en väf om cirka 65 alnar lärft och vidare att jag väfvit för egen

räkning ett smakfullt klädningstyg med perlblått victoriegarn till inslag och rödt bomullsgarn till ränning. En hel ångbåtslast af tusen sinom tusen helsningar ifrån mig och de mina, och ifrån alla andra vänner och väninnor i orten kan jag helsa dig. Särskildt beder din gamle fader, båtsman Halling, om sin utomordentliga helsning, till följe af din stora liberalitet emot honom. Och härmed skrifver jag all right.

Tuus

Neta Gustafva Ohlsson.»

»Nåå?!» sade skollärare Chronschough.

»Joo», sade Neta Gustafva, »det var allt regält utremitteradt, fast det därna till sist var stört omöjligt för mig att begripa.»

»Ah!» utbrast skollärare Chronschough. »Det var tuus. Jag tyckte, att vi borde ge hånne litet latin till vederlag för all hånnes ängelska. För rästen betyder det din, och jag har sett mången lärd man begagna sig af det ordet. Det säger så mycket det enda lilla ordet.»

»Ja, det kan så vara», sade Neta Gustafva. »Men», tyckte hon, »skolemästaren hade ändå glömt ute Kise Måns, honom har jag sutit och väntat på att få höra talas om hela tiden, för han skall med in i brevet. Och inte hörde jag

af någon hälsning ifrån Hans på härregården håller.»

Skollärare Chronsough blef något lång i synen. Han hade väntat sig odeladt bifall. Han hade remitterat ut nog strunt ändå, tyckte han. Nu ryckte han upp bläckhorn och panna ur rockfickan och sade med halft förtretad ton:

»Så får jag väl sätta dit den välsignade katten då. Men hvad ladufogden beträffar, så har jag hälsat nog ifrån honom, då jag hälsade ifrån alla andra vänner i orten.»

Och så skref han:

»Den gamle katten, som bar namnet Kise Måns, utandades sin sista suck aftonen före Mariæ bebådelsedag. Jag skrifver detta, emedan jag vet, att du höll af honom såsom din favoritkatt.»

D. S.

Nu fick Neta Gustafva vara nöjd. Och så var brevet färdigt att afsändas till Amerika. Och den som hade skrifvit det, han fick tack och tack och tusen tackar och tack därtill och ett godt meraftonsmål på köpet.

På öfver ett halft års tid hade ingenting hörts af ifrån Hallings Anna därinne i Ame-

rika. Neta Gustafva var både orolig och ond, hon kunde aldrig på jorden begripa, hvad som gick åt dägan, som inte skref. Gamle Halling talade vid i Jutagård hvarenda söndag och skulle lyss efter, om det inte var kommet något bref; men på sista tiden gläntade han bara på stugedörren och tittade på folket. Så riste han på hufvudet och gick igen. Äfven skollärare Chronschough och ladufogden på Kalfås gjorde en fråga åt samma håll ibland.

Så kom pingstaftonen. Neta Gustafva stod ute i köket och rensade grynen till högtidsgröten och hade lilla Dina framför sig på bordet. Pigan höll på med att blankskura det stora djupa tennfatet, för i det skulle gröten bäras fram hvar högtidskväll, så ville gamle Ola Jute ha det, och så blef det då med.

Det lät, som om ett åkdon hade vändt fram på gården. Jo, nu hördes tydligt främmande röster, och en häst frustade ute vid förstubron.

»Titta efter dägungen!» sade Neta Gustafva till pigan och satte grynaskälen ifrån sig.

I det samma hon öppnade dörren mällan köket och stugan, slogs den motsatta dörren till förstugan upp, och en fin mansäll i hatt och kappa och parasoll visade sig på tröskeln.

»Nej, du store Petter Elias!» ropte Neta Gustafva och slog ihop händerna af förvåning.

»God dag, Neta Gustafva!» hälsade den främmande, kastade parasollen på bänken och gick fram imot köksdörren.

»Nej, men härre gud, skall jag tro mina ögon!» sade Neta Gustafva och kom den främmande till mötes med utsträckta armar.

De skakade hvarandras händer och snurade omkring ett par hvarf. Neta Gustafva vände på mamsällen och synade henne från alla sidor.

»Är det du, Anna, eller är det inte du?»

»Jo, visst är det jag.»

Och Neta Gustafva fick Anna i famn och kysste henne och tryckte henne till sitt bröst, så det frasade efter det.

»Vill du nu ta imot mig och låta mig vara i er lille kammare?» sade Anna, när Neta Gustafva äntligen släppte henne lös.

»Jaja män, jaja män!» sade Neta Gustafva och sprang fram och slog upp kammarsdörren på vid gafvel.

Så fick Anna in sina saker. Det gamla blå skrinet var med hem igen, men det var inte allt; hon hade två stora granna kappsäckar dessutom och en symaskin med.

Både skjutskarlen och Anna fingo något godt i sig. Och husets folk kom till, och gamle Hallingen blef efterskiäckt, och det blef en högtidsafton utan like. De suto uppe till långt in på natten, själfve Ola Jute glömde

bort liggetiden, och de bara frågade och hörde på den Annan. Och hon fick göra reda för allt, allt, ifrån hur många skorpor de fingo till kaffet ända till hvad kungen hette därinne i stora Amerikat, och så allt, allt, hvad hon själf hade gjort och sagt och tänkt, alltsen hon for hemifrån.

Och från stuga till stuga spred sig ryktet som en löpeld, att Hallings däga var hemkommen ifrån Amerika som en riktigt fin mamsäll, med tyg och pengar i stora bundtar. Ja, det fans till och med de, som kunde säga på skillingen, hur många hon hade hem, fast hon själf inte hade nämnt ett ord därom för någon själ — och symaskinen hade de också reda på.

Pingstdagen om morgonen var jutagårdsfolket knappt i kläderna, innan skollärare Chronschough kom och hälsade på. Han var så glänsande i dag, skollärare Chronschough; halskappan glänste, de svarta klädeskläderna glänste, stöflarna glänste, den nye spån hatten glänste, spanska röret glänste, mustascherna glänste, ögonen, ansigtet glänste, ja hele karlen glänste som en nylackerad berlinare.

Han bockade och skrapade med foten för husets hjon. Och så gick han rakt fram till Anna.

»Ödmjukaste tjänare, mamsäll Halling! Välkommen åter till fosterlandet och vännerna!»

»Tack, herr Chronschough!» sade Anna och gaf honom handen. »Och särskildt tack för de rara brefven! De ha varit så utmärkta så.»

Skollärare Chronschough glänste härvid än klarare, ögonen blefvo två trådsmala solglänsande strimmor, underläppen drog sig inåt, munvinklarna flögo uppåt — bakåt, näsvingarne slogo utåt.

»Jag ber, jag ber tusen gånger, tusen», sade han och förde handen till hjärtat.

Han slog sig ner på en stol bredvid Anna. Samtalet kom genast i en sjungande fart. Allt gick löst på Amerika — naturligtvis. För hvarje mening, Anna framsade, hade skollärare Chronschough ett bestyrkande yes, ett very well, ett all right. Ibland kunde han inte neka sig nöjet att snegla bort på bondbassarna — Ola Jute, Anders och drängen — och se, hvad värkan dessa orden gjorde på dem. De sågo så fundersamma ut. Den onde i den skolemästaren, som kunde amerikanska med!

»Spik you english?» frågade Anna glad.

»Ursäkta, ursäkta!» stammade skollärare Chronschough och såg brydd ut.

»Talar ni ängelska?» sade Anna och log.

»Yes, yes, very well, very well, all right, all right!» brusade det från skollärarens läppar med en fart, som om det hade gällt att rädda lifvet.

»Kors, vi ha ju ända glömt kyrketiden!» utropade Neta Gustafva. »Det mins jag inte, när det hände. Men det finaste folket kommer alltid sist», mente hon och tittade skälmaktigt på Anna och skolemästaren.

Anna fick fort hatten med påfågelfjädern på hufvudet och tittade efter i spegeln, om han kom rätt. Skollärare Chronschough stod i jämte och såg på. Så skulle hon ha på sommarkappan. Skollärare Chronschough hjälpte till. Parasollen — skollärare Chronschough öfverlämnade den med en bugning åt dess hulda ägarinna.

Följet satte sig i rörelse.

Skollärare Chronschough höll sig troget vid Annas sida och närde samtalet med ständigt nya frågor och ständigt återkommande yes, very well, all right.

Orgeln brusade, och psalmsången ljöd full och klar i den gamla kyrkan. Hallings Anna följde Neta Gustafva fram till Jutagårds fruntimmersbänk. Hon satt länge med ansigtet i händerna. Tre hela år hade gått, sen hon sist böjde sig ner på denna samma plats. Då bad hon om guds välsignelse på färden och i det främmande landet. Gud hade hört hennes bön. Och nu tackade och lofvade hon honom i sitt hjärta.

När hon ändtligen lyfte upp hufvudet, hade alla sina ögon fästade på henne. Hon kände sig så beklämd. Så hade alla sett på henne en gång förr. Minnet af husförhöret i Jutagård grep henne. Det var, som om hon inte häller nu skulle töras se dessa människor i ansigtet. Och likväl ---. Hon vände sig till Neta Gustafva, den kära barndomsväninnan. Och de ögon hon då mötte, de voro så trygga och milda, så den kväljande oron smalt bort som snö för solvärmens.

Efter prädikan skulle barnen läsa på gången. Då prästen började att dela ut sina frågor bland de unga, ville det plågsamma barndomsminnet på nytt vakna till lif hos Anna. Men kärare hågkomster togo ut sin rätt. Hon tänkte på den stund, då hon själf stod här och i menlös tro gaf herran gud sitt löfte. Då hade prästen inte sett till hennes fattigdom och ringhet, då hade han inte straffat henne för faderns synd. Framför de rikes barn hade han hedrat henne.

Den heliga akten var slutad. Folket började trängas vid utgången. Neta Gustafva och flera morer med henne hade längesen gifvit sig åstad för att ha kaffet i ordning, när de andra kommo hem.

Ute på kyrkegården samlade sig folket i smärre hopar. Glimningeborna hade alltid

många och mycket att snacka med hvarandra om på söndagen, men i dag voro alla upptagna af ett och samma ämne, Hallings Annas hemkomst ifrån Amerika.

»Titta, där är hon! Titta sicken mamsäll!»
hviskades där på alla håll, när Anna trädde ut genom kyrkedörren.

»Undra, om hon är blifven högfärdig?»
tyckte en.

»Det kan en la se — så fin!»
tyckte en annan, som stod i jämte undraren.

Men Anna nickade så godt åt alla.

Hon fick gå några steg, oantastad. Men så var där en, som högg tag i henne. Det var Sofia på Högaslätt. Och nu skockade sig alla omkring. Det blef en handskakning, med åtföljande »god dag» och »tack för sist» och »välkommen hem» och »tack för det», som aldrig ville ta någon ända. Och så haglade frågor öfver Anna. Hvar och en ville höra något nytt ifrån sina därinne i Amerika. Och när Anna så talte om, att glimmingeborna därinne voro kringstridda på alla håll och kanter och att de hade kan ske sina hundratals mil emellan hvarandra och att de inte en gång visste om hvarandra, då var det mer än ett ansigte, som blef bra mycket längre än vanligt. De siste, som hon hade hört något ifrån, det var Olle Snted och Johan Sockertopp, de

hade gett sig bort till järnbanan, för där var den bästa förtjänsten. Och Olle hade skrivit till henne och talat om, »att de slet som oxar och tjänade glupskt med monni och lefde som herrar för rästen».

Skollärare Chronsough sökte förgäfves armbåga sig fram till Anna. Han hade funderat ut några särdeles pikanta amerikafrågor, medan han satt i kyrkan och hörde på konfirmanderna, hans f. d. kära disciplar.

Men se, där ha vi ladufogden Hans Svensson på Kalfås. Hans hade lagt sig till ett stort amerikanskt hakskägg, så Anna höll knappt på att känna igen honom.

»God dag, Anna! Välkommen hem!»

»Hans! Tack för det och tack för sist!»

Anna fattade hans hand och gjorde min af att vilja gå. Folket trädde till sides. Hans följde henne.

Skollärare Chronsough flåsade af ansträngning, när han nu äntligen hade lyckats hinna upp Anna och hennes följesvän.

»Det var en gruflig konversation, mamsäll Halling rycktes in i», sade skollärare Chronsough och snurrade sitt spanska rör mällan fingrarne så, som han sett Göteborgs herrar bokhållare göra.

Spanska röret föll i backen. Skollärare Chronsough böjde sig ner och tog upp det.

»Mamsäll Halling! Hur är det — ha de tuffäktningar inne i Amerika? Den anglosachsiska rasen har alltid älskat —»

»Skolemästaren, mäter!» hördes en röst bakom dem.

Skollärare Chronsough kände sig obehagligt störd, han kom af sig midt i meningen. Men han gjorde ingen min af att vilja lyssna till den ropandes röst, utan återtog:

»Jag ville säga, den anglosachsiska — —»

»Mäter!» skreks där nu rakt i örat på honom, och gamle Fläbben i Boarp ryckte honom i rocken. »Jag har litet skrifning igen till mäter.»

Skollärare Chronsough önskade inom sig själf både gamle Fläbben och hans skrifning ända dit, där — men det gick för ingen del an att stöta sig med den rike Petter Larsson i Boarp, för så hette Fläbben i skrift och när det eljes skulle vara fint. Och så måste skollärare Chronsough lämna hvad den anglosachsiska rasen alltid har älskat och lita åt med att se ladufogden vandra bort med Anna, och detta för att i stället lyssna till Petter Larssons utläggning af gången i en prosäss om råsträngen i Boarps torfmosse. Skolläraren vred sig som en mask — ack, han kände ju den där gången lika väl som lillkatekesen, han hade själf skrivit i saken både till häradsrätt

och hofrätt. Nu var det meningen att brasa af ända till kungs.

Hans och Anna gingo sakta vägen framåt.

»Du kom hem ändå, Anna», sade Hans efter en stund.

»Ja, jag fick en sådan lust att se, hur I togen er ut hemma i Sweden nu för tiden.»

Här var en stig, som ledde bort igenom gårderna. En kunde godt komma fram till Jutagård på den med, fast nog blef han alltid några hundra alnar längre än stora allfaravägen. Men likafullt togo Hans och Anna af och följde stigen. Det var så grönt och grant bort igenom gårderna — och det var inte häller så mycket kyrkefolk på den vägen.

»Anna», sade Hans och tog upp ett strå, som han nappade sönder bit för bit. »Har du inte skaffat dig någon fästeman därinne, där du har varit?»

»Stolle! Då hade jag la inte gett mig ifrån honom. — Men har du någonsin hört så galet! Därinne i Amerika känner jag däger, som friade själfva.»

»Ja, det tycker jag, de kunde göra här också», mente Hans.

»Jo, pyttсан! Jag kan justament undra, hvad du, Hans, skulle säga, om jag toge och friade till dig!» tyckte Anna och skrattade.

»Ja — kan du la begripa. Men hvad skulle du säga, om jag sträckte upp mig och friade till dig?» sade Hans och stannade, men han torde knappt se på Anna.

Anna spratt till och blef röd, men så log hon.

»Jo, jag tackar, jag», sade hon och neg. »Men nog var du en riktig Hansajöns, som kunde låta mig fara till Amerika.»

»Anna!» sade Hans. »Tala aldrig om det! Då trodde jag mig inte till det.»

De hade satt sig vid hvarandras sida i det gröna gräset invid stigen.

»Hvarför trodde du dig inte till det då, min Hansahans?» sade Anna mildt och klappade honom på kinden.

»Nej — jo, jag får la säga dig det, så dumt det än är, för jag vill ingenting gå och bära på, som du inte vet. Nog tyckte jag om dig alltid, Anna, men — jag kunde inte — det var så konstigt med mamsäll — det var gammalt — jag blef så konstig — hon var så konstig — det var vid det där — då vid dansen framme på härregården, samme dag som trolofningen firades där — ja.»

När Hans nämnde mamsällen, drog en lätt skugga öfver Annas ansigte. Nu log hon igen.

»Usch, en sådan Hans! Tycka om en fin mamsäll och en trolofvad mamsäll på köpet! Du gör la aldrig så mer, min Hans?» sade

hon och ryckte honom i det amerikanska skägget.

»Ja, visst var jag dum», sade Hans halft för sig själf. »Dum var jag och jag visste, jag var dum, och en stackare var jag med. — Men nu tala vi aldrig om det mer. Det ta vi hvarandra i hand på!»

De gåfvo hvarandra ett handslag, så att det kändes ända in i hjärterötterna.

»Tack, Hans, för du var uppriktig imot mig», sade Anna. »Jag ante nog, hur det var. Och nu skall jag vara lika så uppriktig mot dig. För jag vill bara säga dig, att jag har tyckt om dig så länge och att jag ingen annan ville haft, om jag inte hade fått dig. Och jag ville bara pröfva dig, när jag reste till Amerika. Och hade du gift dig, medan jag var borta, så hade jag aldrig kommit till Sweden igen. Fast du kan allt lita på, att jag hade friare därinne, det var ingen frågan om det — men min Hans!»

Hon slog sina armar om hans hals och kysste honom.

»Ack, härre Gud, hvad jag är glad!»

Hans ville säga någonting, han med, men det blef bara:

»Anna!»

De suto nu här länge och gåfvo hvarandra förtroenden på förtroenden, hur de hade läng-

tat efter hvarandra och hur de hade plågat sig själfva med att tiga och att vara skilda. Och de glömde både Jutagård och Neta Gustafvas kaffe, som väntade på dem.

Men nu flögo de bägge upp vid ett:

»Jaså här!»

Skollärare Chronsough kom trafvande hitåt från jutagårdshället, med anden i halsen och drypande af svett.

»Jag trodde rentaf, att jorden — asche — jorden hade — asche — uppslukat — —»

Ladufogden Hans Svensson bjöd Anna Halling armen, som fint folk brukar, då de äro i fäste.

»Ah!» utropade skollärare Chronsough och höll rakt på att sätta sig i de svarta klädeskläderna.

Men han hade ju aldrig yppat sina tankar, hvad han då än hade tänkt — och därför så kunde han, utan att kompromettera sig, utbrista:

»Yes, yes, very well, very well, all right, all right! — Gratulerar!»

När de nu kommo fram till Jutagård, så blef där ett lif.

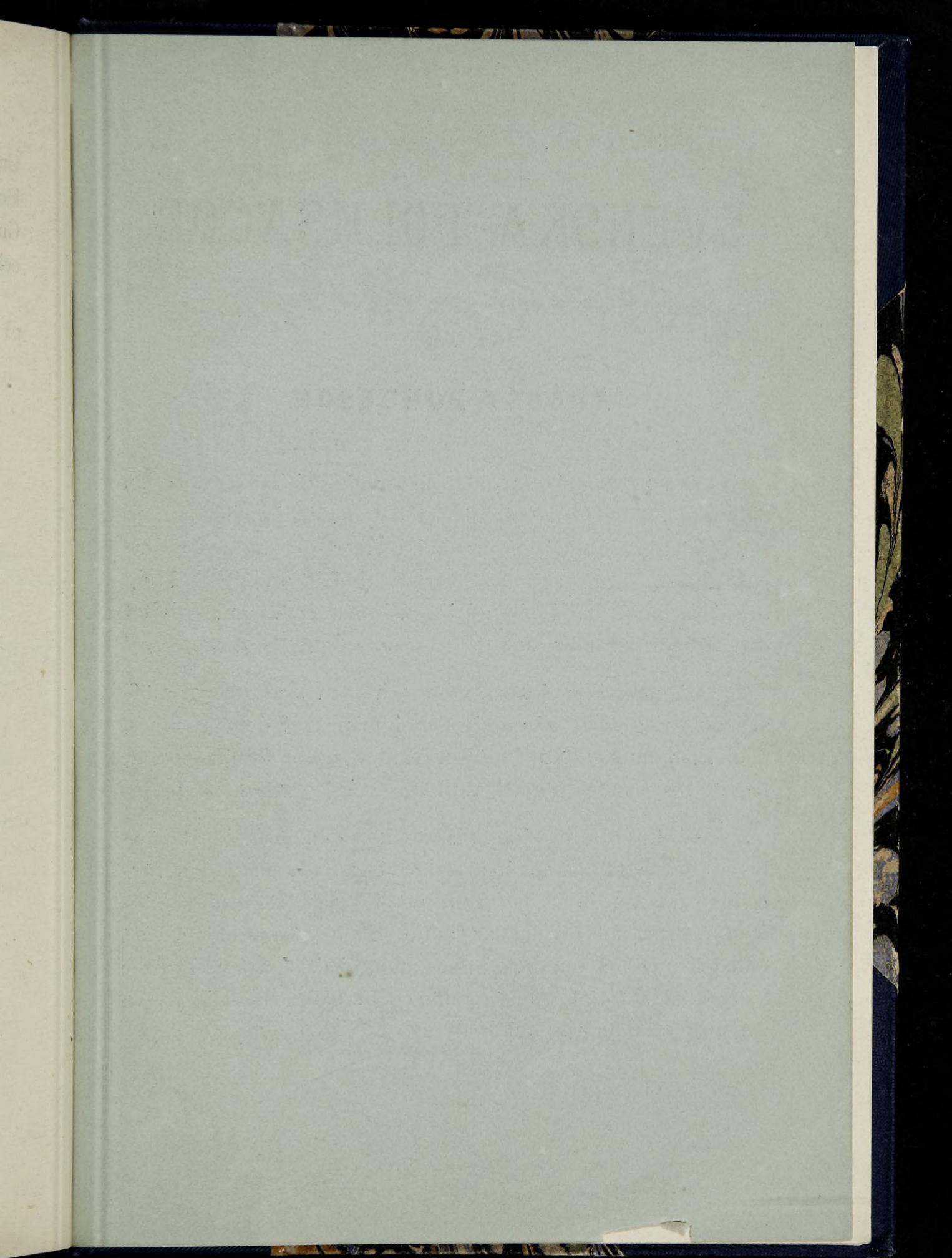
Folket var ute på gården. Gamle Halling var där med. Han klippte med ögonen mot Ola Jute, och Ola Jute klippte igen. Men Neta

Gustafva, hon kunde inte hålla sig. Hvad klockan var slagen, det såg hon tvärt. Neta Gustafva var så uppspelt så. Hon lyfte Anna och tog Hans i famn.

»Trodde jag inte alltid, att det skulle gå på det viset!»

Gustaf, hon kunde inte hålla sig. Hvar
klockan var slagen, det var hon som
Gustaf var så uppspelt om. Hon hade Anna
och tog Hans i famnen. Hon hade
Frodo jag inte alltid, att det skulle bli
på det viset.

I bokhandeln har nyligen utkommit å 4 kr.:

SVENSKA FOLKSAGOR

Samlade och berättade

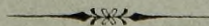
af

AUGUST BONDESON.

»Det är den första äkta sagosamling vi fått på svenska, den första i hvilken, oafsedt det betydande innehållet, den rätta folktonen blifvit bevarad, i hvilken det rätta föredraget, folkets egna sätt att berätta, blifvit återgifvet i sin drastiska kraft, med sin af ingen konst ersättbara naivitet och sin förfriskande humor.» (*Post- och Inrikes Tidningar.*)

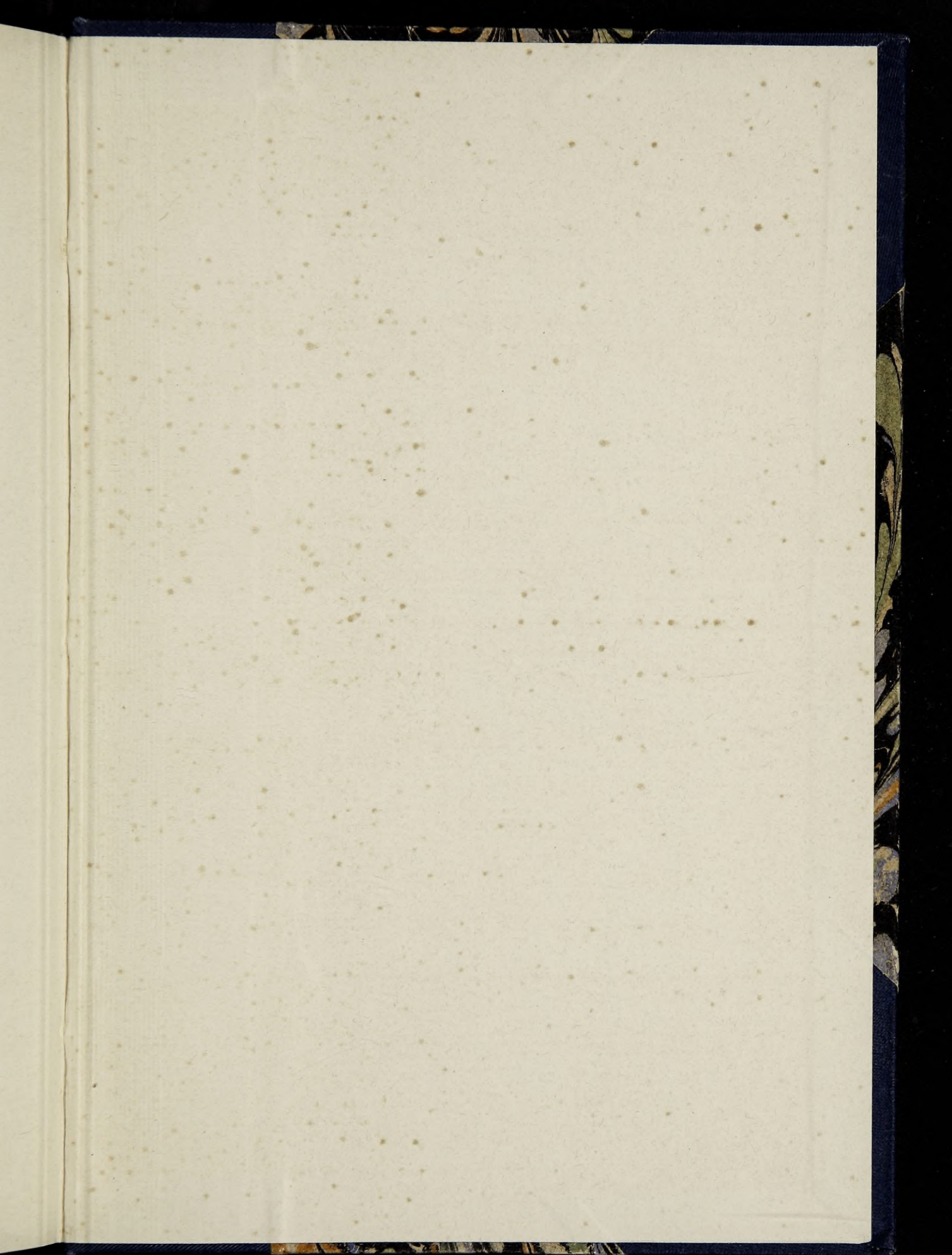
»Må man läsa dessa sagor, och man skall förvånas öfver den rika skatt af poesi, som i många af dem gömmes, man skall finna att de, utöfver värdet såsom fornlemningar, ha ett betydande litterärt värde.» (*Skånska Posten.*)

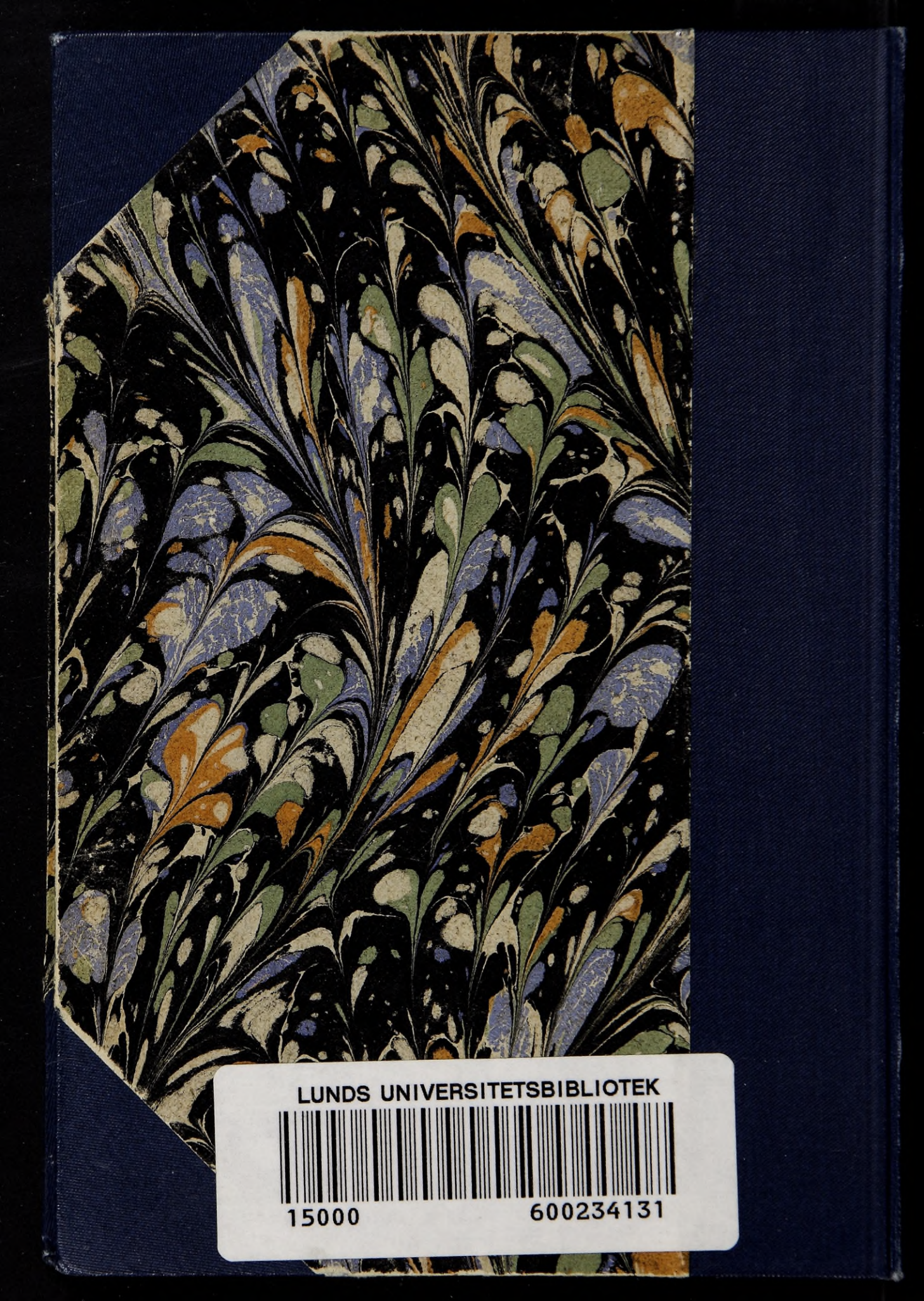
»Vi förorda på det lifligaste hos den läsande allmänheten dessa folksagor, hvilka äro berättade med den särregna förmågan hos utgifvaren att i sagan, sägnen och äfventyret på folkets läppar alltid träffa kärnpunkten; det omedelbara, i synnerhet i den humoristiska arten, hvarför vännen af skämtet och löjet här skall hafva en riklig grufva att utbryta humorns guldkorn ur.» (*Göteborgs-Posten.*)

ka,
len
ra-
sin
tet
)
öf-
es,
ar,
)
in-
är-
äf-
det
för
iva
)

LUNDS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

15000

600234131